یگانه روزنامه تخصصی معدن و صنایع معدنی ایران

روزگار معدن

www.Madandaily.com

سه‌شنبه • اول آذر ۱۴۰۱ • ۲۷ ربیع‌الثانی ۱۴۴۴ • ۲۲ نوامبر ۲۰۲۲ • سال پنجم • شماره ۹۶۵ • ۸صفحه • قیمت ۳۰۰۰ تومان

کار سختی در پیش است

از یک‌سو، نمایندگان و مسئولان استانی بر تشکیل شرکت مستقل مس آذربایجان‌شرقی پای می‌فشارند و از سوی دیگر، بسیاری این طرح پرابهام را ضربه‌ای کاری به منافع میلیون‌ها سهامدار بورسی و دارنده سهام عدالت می‌دانند. موافقان پای برخورداری استان از فواید معدن مس سونگون، ایجاد صنایع پایین‌دستی، اشتغالزایی، حل مشکلات زیست‌محیطی و موضوعاتی...

۴

خطر کمبود سنگ آهن جدی است

چند سالی است که خطر بزرگ کمبود سنگ‌آهن، صنعت فولاد ایران را تهدید می‌کند و روزبه‌روز نیز بر وسعت و شدت این خطر افزود می‌شود. صنعت فولاد کشور در سال‌های اخیر با وجود تحریم و محدودیت در تعاملات بین‌المللی با همت متخصصان ایرانی توانسته در مسیر توسعه حرکت کند و ارزآوری قابل‌توجهی را به دنبال داشته است. در افق ۱۴۰۴ تولید ۵۵ میلیون تن...

۵

«روزگار معدن» با بررسی موضوع تامین تجهیزات معدنی مطرح کرد

ماشین‌آلات؛ شاهرگ فعالیت‌های معدن

تامین ماشین‌آلات در بخش معدن به‌ویژه برای معادن کوچک و متوسط به‌عنوان شاهرگ اصلی فعالیت‌های معدنی محسوب می‌شود که بی‌توجهی به آن می‌تواند حجم زیادی از معادن را به‌کام تعطیلی بکشاند. به‌گزارش «روزگار معدن»، بخش معدن باتوجه به عقب‌ماندگی‌هایی که بارها بر آن تاکید شده، نیازمند تامین زیرساخت‌های بسیاری است که بتواند از ذخایر موجود، بهره‌برداری درست داشته باشد.این در حالی است که وجود ذخایر ارزشمند در کشور می‌تواند با توسعه صادرات منجر به کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی شود، اما همان‌طور که بیان شد...

۷

انتظارات تورمی، محرک بازار فولاد

قصه گرانی فولاد پایان ندارد

۲

عکس: روزگار معدن

سرمقاله

اهمیت آموزش در توسعه صنعت

حسن حسینقلی
فعال بخش معدن و صنایع معدنی

آموزش فرصتی برای بهبود عملکرد افراد و وظیفه اساسی نهادهای گوناگون است و انتظار می‌رود به‌عنوان فرآیندی مداوم و همیشگی مورد توجه قرار گیرد. کارکنان در هر سطحی از سطوح یک شرکت یا صنعت، اعم از مشاغل ساده تا پیچیده و حتی مدیریتی، نیازمند آموزش و کسب دانش و مهارت‌های جدید هستند.

آموزش می‌تواند به‌عنوان راهکاری مطمئن در راستای بهبود کیفیت و حل مشکلات حاکم بر عملکرد صنایع گوناگون موردتوجه قرار گیرد.

بر همین اساس از افراد انتظار می‌رود اطلاعات و مهارت‌های جدیدی برای اجرای موفقیت‌آمیز وظایف خود فرا بگیرند.

فقدان آموزش، چالش‌های بسیاری در مسیر فعالیت صنایع ایجاد می‌کند؛ بنابراین آموزش نیروی انسانی صنایع، مهم‌ترین اقدام اجرایی مدیران و سیاست‌گذاران است.

در همین حال چنانچه فرصتی برای برقراری تعامل میان صنایع و دانشگاه‌ها به‌عنوان مراکز تولید علم فراهم شود، این‌گونه مشکلات برطرف خواهند شد.

در عصر حاضر از کارکنان یک مجموعه با عنوان سرمایه‌های انسانی یاد می‌شود؛ بر همین اساس نیز آموزش نیروی انسانی اهمیت دوچندان می‌یابد.

ادامه در صفحه ۲

یادداشت‌ها

فعالیت فراسرزمینی شاهراه توسعه معدن

۴

داستان ادامه‌دار معارضان محلی

۶

از افزایش حقوق دولتی تا تعطیلی معادن

۷

تیترهای روز

گام‌های جدی برای شفاف‌سازی و واگذاری

شفاف‌سازی فرآیندها و جمع شدن امضاهای طلایی از جمله مهم‌ترین اقدامات انجام‌شده وزارت صمت در حوزه معدن و صنایع معدنی در امسال است. فرآیند محور کردن حوزه معدن، تامین ماشین‌آلات معدنی، محاسبه و هوشمندسازی حقوق دولتی، پایین آوردن تصدی‌گری وزارت صمت در حوزه معدن، بارگذاری مزایده عمومی بسته‌های سرمایه‌گذاری به صورت مزایده، اجرای طرح صیانت از مواد معدنی، احیای معادن غیرفعال، تهیه تزارنامه معدنی، یکپارچه‌سازی داده‌ها، پایش و تجمیع و ساماندهی بخشنامه‌های متضاد به صورت جامع، اجرای عملیات...

۳

سرمقاله

فرصتی برای توسعه عملکردی سرمایه‌های انسانی

ادامه از صفحه اول

با این وجود، اساس آموزش در کشور ما با ایرادات ویژه‌ای همراه است؛ یعنی آموزش کافی و متناسب با نیازهای صنعت به افراد داده نمی‌شود؛ در نتیجه فارغ‌التحصیلان دانشگاهی از کارآمدی کافی برای در اختیار گرفتن مشاغل به‌ویژه در حوزه‌های معدنی و صنعتی برخوردار نیستند. همین نقص در ادامه عملکرد فعالان بخش معدن و صنایع وابسته به آن را تحت تاثیر منفی قرار می‌دهد.

در موارد متعددی شاهد پذیرش تعداد قابل‌توجهی از دانشجویان در رشته‌های تخصصی هستیم که کشور به آنها نیازی ندارد. به‌عنوان‌مثال، تعداد پذیرفته‌شدگان رشته زمین‌شناسی به‌مراتب بالاتر از نیاز کشور به متخصصان این رشته است. همین دانشجویان نیز آموزش‌های تخصصی لازم را نمی‌بینند و برای شروع فعالیت خود با چالش‌های جدی روبه‌رو خواهند شد؛ بنابراین تجدیدنظر در الگوهای آموزشی کشور ضروری به‌نظر می‌رسد.

بسیاری از صنایع و شرکت‌های فعال در بخش معدن و صنایع معدنی از توان مالی کافی برخوردار نیستند و در چنین شرایطی، آموزش نیروی انسانی عملا نادیده گرفته می‌شود، این در حالی است که آموزش نیروی انسانی موجب می‌شود افراد بتوانند متناسب با تغییرات سازمانی و به‌طور مؤثر، فعالیت‌هایشان را ادامه دهند و بدین‌ترتیب، امکانی برای تحقق اهداف سازمانی فراهم می‌شود.

باوجود تمام مزیت‌هایی که برای آموزش نیروی انسانی یاد شد، هنوز بسیاری از کارفرمایان، این فرآیند را اقدامی پرخرج و بی‌نتیجه می‌دانند؛ به‌ویژه آنکه حضور کارکنان در دوره‌های آموزشی به‌معنی صرف زمان کار خواهد بود؛ بنابراین در نگاه نخست این‌طور به‌نظر می‌رسد که آموزش به‌منزله به تعویق افتادن فرآیند تکمیل پروژه‌ها خواهد بود. در هر صورت آموزش به نیروی انسانی در نهایت به نفع سیستم خواهد بود و باید به‌عنوان یک سرمایه‌گذاری ارزشمند موردتوجه و ارزیابی قرار گیرد.

رفع نقاط ضعف و بهبود عملکرد کارکنان از مهم‌ترین مزیت‌های آموزش به نیروی انسانی است. با آموزش در واقع فرصتی برای ارتقای توانمندی و مهارت‌های افراد فراهم می‌شود و کارگری که آموزش‌های لازم را دیده، عملکرد به‌مراتب بهتری در شغل خود خواهد داشت.

باتوجه به موارد یادشده انتظار می‌رود برای بهبود عملکرد نیروی انسانی فعال در حوزه‌های گوناگون، به‌ویژه بخش معدن و صنایع معدنی، تجدیدنظری اساسی در اصول آموزش به افراد انجام شود؛ یعنی در درجه نخست سیستم آموزشی کشور اصلاح و بر پایه نیازهای صنعت کشور، دوباره برنامه‌ریزی شود.

سپس آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای به‌عنوان اصلی اساسی در صدر آموزش به افراد قرار گیرند و در ادامه صنایع و معادن بخشی از هزینه‌های خود را به آموزش نیروی انسانی حین کار اختصاص دهند. بدون تردید تغییرات یادشده از یک‌سو امکانی برای رشد و تعالی کارکنان مجموعه‌ها فراهم می‌کند و در همین حال، فرصتی برای ارتقای سطح عملکردی کارکنان یا به‌بیان دیگر، ارتقای سطح بهره‌وری آنها خواهد بود.

خبر

چند نفر سهام بورسی خود را بیمه کرده‌اند؟

آمار نشان می‌دهد بیش از ۲۲۵ هزار نفر سهام خود را بیمه کرده‌اند.

به گزارش صداوسیما، امیرمهدی صبایی، مدیر نظارت بر بورس‌های سازمان بورس درباره آخرین وضعیت بیمه سهام گفت: کسانی که ارزش سبد سهام‌شان تا تاریخ ۴ آبان کمتر از ۱۰۰ میلیون تومان بوده با خرید یک برگه سهام یار به ارزش یک ریال می‌توانند سبد سهام خود را در برابر نوسانات بیمه کنند و چنانچه به هر دلیلی بازدهی آنها زیر ۲۰ درصد بود اختلاف پیش آمده را تا ۲۰درصد دریافت می‌کنند.

مهلت بیمه سهام تا انتهای معاملات روز دوم آذر ماه تمدید شد.

انتظارات تورمی، محرک بازار فولاد

قصه گرانی فولاد پایان ندارد

مرضیه احقاقی

روند رو به رشد بهای فولاد در بازار داخلی به رویه‌ای مستمر بدل شده و قیمت فولاد حتی در شرایطی که شاهد سقوط بهای این فلز در بازار جهانی هستیم نیز در بازار داخلی افزایش می‌یابد. علاوه بر این در هفته‌های اخیر شاهد پیشی گرفتن قیمت صادراتی فولاد ایران در مقایسه با بهای این محصول در رینگ معاملاتی بورس کالا بوده‌ایم؛ روند اشتباهی که به ضرر تولیدکنندگان محصولات نهایی و همچنین خریداران تمام می‌شود. قصه ادامه‌دار گرانفروشی فولاد در بازار داخلی از نبود نظارت کافی بر میزان تقاضا در بازار و خریدهای سرمایه‌ای با هدف بهره بردن از انتظارات تورمی نشأت می‌گیرد. البته فعالان صنعت فولاد در توجیه گرانفروشی این محصول در بازار داخلی به تفاوت قیمت دلار در بازار آزاد با دلار نیمایی استناد می‌کنند، این درحالی است که صنایع یادشده بخش قابل‌توجهی از هزینه تمام‌شده تولید خود را به ریال پرداخت می‌کنند و چنین مقایسه‌ای از اساس اشتباه است. تولیدکننده‌ای که هزینه نیروی کار را با ریال و حداقل پرداختی و همزمان انرژی را با بهای به مراتب ارزان‌تری در مقایسه با قیمت آن در بازار جهانی، خریداری می‌کند، از فروش محصولاتش برپایه نرخ آزاد دلار سخن به میان می‌آورد. البته تلاش برای کسب سود حداکثری ازسوی تولیدکنندگان قابل‌توجیه است، اما از نهادهای نظارتی انتظار می‌رود با نظارت دقیق بر فرآیند خرید و فروش محصولات فولادی، مانع سوداگری در بازار این محصولات شوند.

عکس: روزگار معدن

> تولیدکننده‌ای که هزینه نیروی کار را با ریال و به صورت حداقلی پرداخت و همزمان انرژی را با بهای به‌مراتب ارزان‌تری در مقایسه با قیمت آن در بازار جهانی، خریداری می‌کند، از فروش محصولاتش برپایه نرخ آزاد دلار سخن به میان می‌آورد

مصوبه‌ای برای کنترل بهای آهن‌اسفنجی

روند رو به رشد بهای فولاد در بازار داخلی به چالشی مستمر بدل شده است. البته این مشکل در برخی از حلقه‌های زنجیره فولاد جدی‌تر است؛ به‌عنوان مثال در هفته‌های اخیر میزان رقابت برای خرید آهن‌اسفنجی در بورس کالا شدت گرفته است.

رقابت شکل گرفته برای خرید آهن‌اسفنجی در رینگ معاملاتی بورس کالا در هفته منتهی به ۲۷ آبان ۱۵درصد برآورد شده است. در چنین شرایطی رضا محتشمی‌پور، معاون معادن و فرآوری مواد وزیر صنعت، معدن و تجارت سیاست جدیدی را با هدف ایجاد محدودیت در خرید آهن اسفنجی در بورس کالا و اختصاص آن تنها به تولیدکنندگان شمش و اسلب وضع کرده است.

انتظار می‌رود اجرای این سیاست به کنترل طرف تقاضا منتهی شود و از شکل‌گیری رقابت برای خرید سرمایه‌ای جلوگیری کند.

بی‌تردید کنترل قیمت آهن‌اسفنجی می‌تواند به کاهش بهای محصولات تولیدشده در سایر حلقه‌های زنجیره فولاد منتهی شود. با این وجود اصلاح گسترده‌تر و اساسی‌تری در روند قیمت‌گذاری این زنجیره ضروری به نظر می‌رسد.

در نامه معاونت معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت خطاب به مدیرعامل شرکت بورس کالای ایران چنین آمده است: «با توجه به محدودیت‌های فنی تولید آهن‌اسفنجی و کاتد مس نسبت به میزان نیاز واحدهای مصرف‌کننده، مورد امتنان است تا اطلاع ثانوی و به منظور جلوگیری از التهاب بازار، خرید آهن‌اسفنجی در بورس کالا صرفا توسط واحدهای تولیدکننده شمش فولادی و کاتد مس توسط صنایع پایین‌دستی زنجیره مس انجام پذیرد.» در ادامه این نامه آمده است: «ضمنا در بررسی اطلاعیه عرضه آهن‌اسفنجی برخی شرکت‌ها مشاهده می‌شود مرجع اعلام‌نظر درباره کیفیت کالا، آزمایشگاه فروشنده اعلام شده که نمی‌تواند به‌عنوان شرط معامله مورد قبول واقع شود. تخلف فروشنده از شرایط کیفی موجب تضییع حق خریدار و نبود امکان پیگیری انضباطی موضوع خواهد شد. موردامتنان است نسبت به اصلاح اطلاعیه‌های مذکور، امر به اقدام فرمایید.»

فروش صادراتی ارزان‌تر از فروش داخلی

ابوذر انصاری، کارشناس بازار کالایی در گفت‌وگو با «روزگار معدن» اظهار کرد: در طول هفته‌های اخیر بهای شمش فولاد در بورس کالا در مقایسه با نرخ صادراتی این محصول، حدود ۲۰ تا ۲۵دلار بالاتر بوده است. در هفته منتهی به ۲۷ آبان، قیمت دلاری بیلت در بورس کالا برابر ۴۸۷ دلار به‌ازای هر تن برآورد شده است. این محصول در بازه زمانی مورد بحث با قیمت ۴۶۳ دلار در فوب صادراتی ایران، فروش رفته است. همزمان بهای بیلت فولاد صادراتی دریای سیاه ۴۹۰ دلار به ازای هر تن گزارش شده است.

وی افزود: فروش شمش فولاد با قیمتی بالاتر از نرخ صادراتی آن در بازار داخلی، موردپذیرش نیست و انتظار می‌رود با اصلاح فرآیند قیمت‌گذاری یا فرمول اختصاص یافته برای تعیین بهای پایه شمش، این مشکل مرتفع شود.

انصاری گفت: از ابتدای امسال تاکنون، چند بار فرمول تعیین قیمت پایه شمش فولاد تغییر کرده است. در آخرین تغییرات اعمال شده بر فرآیند قیمت‌گذاری شمش فولاد، مقرر شد با افت بهای این محصول در بازار جهانی، مجددا میانگین موزون فروش شمش فولاد در بورس کالا به معیار اساسی قیمت‌گذاری این محصول بدل شود؛ در نتیجه شاهد روند رو به رشد مستمر بهای این فلز در بازار داخلی هستیم.

این کارشناس بازار کالایی با اشاره به اختلاف نرخ میان دلار بازار آزاد و دلار نیمایی گفت: در هفته‌های اخیر این تفاوت قیمتی قابل‌توجه گزارش شده است؛ در نتیجه انتظارات تورمی محرک دیگری برای رشد بهای فولاد در بازار داخلی است.

این کارشناس بازار کالایی گفت: در سال‌های گذشته، سیاست‌گذاران به‌دنبال آن بودند تا با دخالت مستمر در فرآیند قیمت‌گذاری، خرید و فروش فولاد و محصولات این زنجیره را کنترل کنند؛ دخالت‌هایی که عموما هم نتیجه‌بخش نبودند. با این وجود روند دخالت مستقیم نهادهای دولتی در فرآیند قیمت‌گذاری محصولات عرضه شده در بورس کالا، در طول ماه‌های گذشته، تغییر کرده است؛ کما اینکه عرضه و تقاضا معیار نخست برای قیمت‌گذاری یک محصول هستند.

کنترل تقاضا شدنی است

وی گفت: در مواردی عرضه برخی محصولات در مقایسه با تقاضا برای خرید آن، قابل‌توجه نیست؛ بنابراین رقابتی قابل‌توجه برای خرید آن محصول شکل می‌گیرد که به رشد قابل‌توجه بهای آن در بازار داخلی منتهی می‌شود؛ کما اینکه در روزهای گذشته نیز رقابت ۱۵ درصدی برای خرید آهن اسفنجی از بورس کالا شکل گرفته است.

بر همین اساس معاونت معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت برای تنظیم شرایط اقدام به صدور بخشنامه کرد. براساس این بخشنامه خرید آهن اسفنجی در بورس کالا تنها برای تولیدکنندگان شمش و اسلب محدود شده است. انتظار می‌رود با اجرایی شدن این دستورالعمل شاهد کنترل طرف تقاضا برای خرید آهن اسفنجی باشیم و رقابت یادشده برای خرید این محصول کاهش یابد.

انصاری گفت: تولید شمش در کشور به‌مراتب بالاتر از نیاز داخلی برآورد می‌شود؛ در نتیجه باوجود مهیا بودن بستر لازم برای خرید آهن اسفنجی توسط بازرگانان و تجار، رقابتی برای خرید این محصول شکل نمی‌گیرد.

وی گفت: باتوجه به انتقاداتی که به روند قیمت‌گذاری فولاد در بورس کالا می‌شود، انتظار می‌رود از یک سو سیاست‌های حاکم بر حلقه‌های مختلف زنجیره تولید، متفاوت باشد و از سوی دیگر قیمت این محصولات در بازار جهانی معیار تعیین بهای شمش فولاد در بورس کالا باشد.

نوردکاران متضرر از گرانفروشی

مجید سعیدیان، فعال صنعت فولاد در گفت‌وگو با «روزگار معدن» اظهار کرد: در هفته‌های اخیر شاهد روند رو به رشد بهای شمش فولاد در بورس کالا بوده‌ایم؛ تا جایی که در موارد متعددی این محصول با قیمتی بالاتر از میانگین نرخ صادراتی فوب خلیج‌فارس و همچنین گران‌تر از بهای شمش فولاد CIS معامله شد. البته این رشد قیمت مختص شمش فولاد نیست، زیرا در هفته‌های اخیر قیمت آهن‌اسفنجی عرضه شده در بورس کالا نیز به‌شدت افزایش یافته است. یعنی روند رو به رشد قیمت در حلقه‌های ابتدایی زنجیره فولاد اعم از سنگ‌آهن، کنسانتره و گندله نیز جریان دارد.

وی دلیل این رشد قیمتی را امکان خرید محصولات یادشده توسط بازرگانان یا تجار دانست. در چنین شرایطی رقابت گسترده‌ای برای خرید این محصولات در رینگ معاملاتی بورس کالا شکل می‌گیرد که به رشد قابل‌توجه بهای این محصولات در سایه رقابت منتهی می‌شود. سعیدیان تاکید کرد: بخش گسترده‌ای از رقابت شکل‌گرفته برای خرید فولاد و محصولات فولادی، به‌دلیل وجود انتظارات تورمی در کشور است. در چنین شرایطی فولاد نیز حکم کالای سرمایه‌ای را پیدا می‌کند؛ بنابراین بسیاری از صاحبان سرمایه اقدام به خرید فولاد از بورس کالا و فروش آن در بازار آزاد می‌کنند. بدین ترتیب با تقویت طرف تقاضا، شاهد روند رو به رشد بهای فولاد و محصولات فولادی در بازار داخلی خواهیم بود. این فعال صنعت فولاد گفت: روند رو به رشد قیمت شمش فولاد در بورس کالا در هفته‌های اخیر به‌گونه‌ای بوده که این محصول را در خارج از بورس کالا، می‌توان ارزان‌تر خریداری کرد. قیمت میلگرد نیز در معاملات بورس کالا، به‌مراتب بالاتر از بهای این محصول در رینگ معاملاتی بورس کالا است. وی افزود: باتوجه به شرایط موردبحث بورس کالا به بستری برای دلالی و گرانفروشی محصولات فولادی بدل شده است.

سعیدیان گفت: شرایط یادشده از سیاست‌گذاری غلط برای زنجیره فولاد نشأت می‌گیرد و عملا سودآوری تولیدکنندگان محصولات نهایی را تحت تاثیر منفی قرار می‌دهد. در نتیجه از این به بعد احتمالا باید منتظر تعطیلی نوردکاران به‌دلیل زیان حاصل از خرید شمش گران باشیم. علاوه بر این خریداران نهایی ناچار به خرید محصول با قیمت غیرواقعی خواهند شد و عملا حقوق آنها نادیده گرفته می‌شود.

وی افزود: تولیدکنندگان محصولات طویل ناچارند با هر روند رو به رشد قیمت مواد اولیه کنار بیایند، زیرا در غیر این صورت خطوط تولید آنها از کار می‌افتد، اما همین تولیدکنندگان ناچارند محصول خود را درنهایت به فروش برسانند و در مواردی از این فروش، متضرر هم خواهند شد.

سخن پایانی...

در ماه‌های اخیر شمش فولاد در دنیا در روند سقوطی نرخ قرار دارد، اما این محصول در بازار داخل به‌طور مستمر گران می‌شود. بهای شمش فولاد در کشور در حالی افزایش می‌یابد که بازار داخلی محصولات نهایی فولادی با رکود سنگین مصرفی و سرمایه‌ای و انباشت محصول مواجه است. با این وجود روند رو به رشد قیمت دلار و رکوردشکنی‌های مستمر آن، یکی از مهم‌ترین دلایل جذب سرمایه به بازار فولاد است.

در واقع خرید و فروش این محصول نیز به راهکاری برای در امان نگه داشتن سرمایه‌ها بدل شده است. در چنین وضعیتی از سیاست‌گذاران در وزارت صنعت، معدن و تجارت انتظار می‌رود با کنترل دقیق شرایط، مانع گرانفروشی این محصول در بازار داخلی شوند.

لزوم دریافت گواهی صادراتی فولاد از بورس کالا

مدیرکل دفتر صنایع معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت از مصوبه جدید کمیته مدیریت بازار این وزارتخانه برای الزام صادرکنندگان محصولات فولادی به دریافت گواهی صادراتی از بورس کالا خبرداد.

به گزارش چیلان، سیفاله امیری اظهار کرد: فعالان صادراتی و افراد حقیقی و حقوقی که قصد صدور کالاها، محصولات و تولیدات فولادی خود به بازارهای هدف صادراتی را دارند، باید گواهی صادراتی اخذ کنند.

گواهی صادراتی براساس ابلاغیه و مصوبه کمیته مدیریت بازار وزارت صنعت، معدن و تجارت صادر می‌شود. مدیرکل دفتر صنایع معدنی وزارت صنعت، معدن و تجارت افزود: تمام صادرکنندگان محصولات فولادی باید به مدت ۲ هفته یعنی از ۲۱ آبان تا ۵ آذر برای صادرات انواع محصولات خود از بورس کالا گواهی صادراتی دریافت کنند.

وی با بیان اینکه هدف از اجرای این طرح صدور کالاهای کیفی به کشورهای مقصد است، گفت: اخذ گواهی صادراتی از صادرات محصولاتی که کیفیت پایینی دارند، جلوگیری می‌کند. از این راهکار می‌توان با عنوان سوپاپ اطمینان کیفی برای محصولات فولادی نام برد. امیری با بیان اینکه محصولات صادراتی ابتدا در بورس کالا عرضه خواهد شد، اعلام کرد: براساس کف عرضه محصولات فولادی به بورس کالا، هر تولیدکننده‌ای که کالا یا محصول خود را به بورس کالا عرضه کرده باشد، می‌تواند محصول خود را به کشورهای هدف صادر کند. به‌گفته وی، این طرح به‌طور موقت در ۲هفته (از ۲۱آبان تا ۵ آذر) به اجرا در خواهد آمد و پس از آن داشتن گواهی صادراتی برای صادرکنندگان الزامی خواهد بود. این الزام می‌تواند نگرانی بابت صادرات کالاهای بی‌کیفیت مانند میلگرد را تا حدود زیادی برطرف کند.

عملکرد وزارت صمت در بخش معدن بررسی شد

گام‌های جدی برای شفاف‌سازی و واگذاری

گروه معدن

شفاف‌سازی فرآیندها و جمع شدن امضاهای طلایی ازجمله مهم‌ترین اقدامات انجام‌شده وزارت صمت در حوزه معدن و صنایع معدنی در امسال است.

فرآیندمحور کردن حوزه معدن، تامین ماشین‌آلات معدنی، محاسبه و هوشمندسازی حقوق دولتی، پایین آوردن تصدی‌گری وزارت صمت در حوزه معدن، بارگذاری مزایده عمومی بسته‌های سرمایه‌گذاری به‌صورت مزایده، اجرای طرح صیانت از مواد معدنی، احیای معادن غیرفعال، تهیه تزارنامه معدنی، یکپارچه‌سازی داده‌ها، پایش و تجمیع و ساماندهی بخشنامه‌های متضاد به‌صورت جامع، اجرای عملیات و شناسایی معادن جدید، مردمی‌سازی معادن (بسته‌های سرمایه‌گذاری)، شفاف‌سازی و هوشمند کردن خدمات به معدنکاران، نظارت بر زنجیره‌های فولاد، مس، آلومینیوم و سیمان از اقدامات مهم حوزه معدن در وزارت صمت در دولت سیزدهم بوده است.

تلاش برای شفاف‌سازی فرآیندها

در یک سالی که از زمان روی کار آمدن دولت سیزدهم می‌گذرد، شاید مهم‌ترین اقدام انجام‌شده امسال در حوزه معدن، شفاف‌سازی فرآیندها بود. به‌اذعان همه کارشناسان، بخش معدن از قدیم‌الایام، محل امضاهای طلایی و توزیع رانت‌ها و نیاز بوده تا فرآیندها در آن اصلاح شود. در این راستا، تاکنون حدود ۳۴۰ آیین‌نامه و بخشنامه که برخی از آنها متناقض بوده‌اند، تصفیه و پالایش و به‌جای آنها فرآیندها به‌صورت سامانه‌ای و با حداقل ارتباط انسانی تعریف شده است. در موضوع واگذاری‌ها نیز فرآیندها به‌صورت سامانه‌ای تعریف شده و این مهم به‌عنوان یک استراتژی کلان اتفاق افتاده و باید ادامه یابد.

عکس: روزگار معدن

> تاکنون حدود ۳۴۰ آیین‌نامه و بخشنامه که برخی از آنها متناقض بوده‌اند، تصفیه و پالایش و به‌جای آنها فرآیندها به‌صورت سامانه‌ای و با حداقل ارتباط انسانی تعریف شده است

رشد ۱۰۰ درصدی عرضه محصولات در بورس کالا

یکی از موضوعات مهمی که امسال در بخش معدن به آن پرداخته شد، مدیریت زنجیره توزیع بود و در ۶ ماهه ابتدایی امسال ۱۰۰ درصد عرضه محصولات در بورس کالا افزایش یافت. امروز وزارت صمت همه عرضه‌ها و فروش‌ها را به مسیر بورس کالا سوق داده که فضای شفافی دارد و امکان قیمت‌گذاری دستوری نیز در آن وجود ندارد. امروز در زنجیره فولاد، هیچ‌گونه مداخله قیمتی را شاهد نیستیم و این زنجیره، خود مباحث تولید و توزیع را با کمترین مشکل انجام می‌دهد. موضوع فرسودگی ماشین‌آلات و تجهیزات معدنی، امروز یک گلوگاه قدیمی در این بخش محسوب می‌شود، به‌طوری که حدود ۱۵هزار دستگاه ماشین‌آلات مستعمل بالای ۱۸ سال در کشور وجود دارد که برای رفع این نقیصه و نوسازی ناوگان، ۲ مسیر پیش‌بینی شده است. مسیر نخست، استفاده حداکثری از ظرفیت تولید داخل است. در این راستا، قرارداد تولید ۶۰۰ دستگاه ماشین‌آلات با هپکو با تسهیلات ۸۰ درصدی منعقد شده که معادل تولید یک سال این شرکت خواهد بود. مسیر دوم نیز تسهیل واردات تعریف‌شده است. تا امروز بیش از هزار و ۵۰۰ ثبت سفارش واردات برای ورود ماشین‌آلاتی که تولید داخل ندارند، انجام شده و تا همین مدت، میزان واردات ماشین‌آلات نسبت به مدت مشابه سال گذشته ۱۰۰ درصد رشد داشته است. اکنون دامپتراک‌های با ظرفیت بیش از ۵۰ تن با حداقل فرآیند اداری قابلیت واردات به کشور دارند.

واگذاری معدن متروکه و پهنه اکتشافی

همچنین امسال وزارت صمت تعداد ۵هزار و ۳۴۹ پهنه اکتشافی، معدن متروکه و ... را در استان‌ها شناسایی کرد و علاوه بر آن، حدود ۲ هزار معدن بدون صاحب وجود داشت که البته موردبهره‌برداری هم قرار می‌گرفتند؛ با این حال پرونده‌ای در وزارت صمت نداشتند و به‌طبع حقوق دولتی نیز پرداخت نمی‌کردند. اکنون تعداد این معادن بدون صاحب به کمتر از ۳۰۰ معدن رسیده است.

در حال حاضر ۵هزار و ۳۴۹ پهنه اکتشافی و معدن متروکه یادشده، در ۴ منطقه،۸ استان تقسیم‌بندی شده و عملیات ثبت‌نام از افرادی که به‌دنبال فعال‌سازی پهنه معدنی هستند، انجام شده است، پس از آن، واجدان شرایط مالی و فنی انتخاب شده و واگذاری انجام می‌شود.

در صدر این واگذاری‌ها، معادن «ققنوس ۱» و «امیرسنگان پارسیان» قرار دارند که فرآیند واگذاری آنها در مهر انجام شده و به‌نظر می‌رسد تا اوایل آذر به بهره‌برداران جدید واگذار شوند.

بهبود در خصوصی‌سازی بخش معدن و صنایع‌معدنی

مدیر اقتصادی شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران (ایمپاسکو) اعلام کرد: توسعه شرکت‌های واگذار شده به روش راهبری قابل مقایسه با قبل نیست و بدون تردید این نوع واگذاری از نظر نیروی انسانی، سودهای بالقوه، بنگاه‌داری و نظارت، نسبت به روش‌های مرسوم اصل ۴۴ قانون اساسی، به‌مراتب بهتر است.

به‌گزارش سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو)، محمدرضا کریمی افزود: کل واگذاری‌های شرکت تهیه و تولید مواد معدنی تاکنون ۷۵ مورد است. سودهای واریزشده از این واگذاری‌ها به بودجه کشور موجب شد تا جزو ۱۰ شرکت نخست شویم. وی ادامه داد: این در حالی است که چنین اتفاقی طی سال ۹۵ (قبل از واگذاری) و پیش از آن رخ نداده است.

مدیر اقتصادی ایمپاسکو با بیان اینکه برخی منتقدان با روش واگذاری‌ها مخالفتی ندارند، گفت: توسعه شرکت‌های واگذارشده به روش راهبری قابل‌مقایسه با قبل نیست و بدون تردید این نوع واگذاری از نظر نیروی انسانی، سودهای بالقوه، بنگاه‌داری و نظارت، نسبت به روش‌های مرسوم اصل ۴۴ قانون اساسی، به‌مراتب بهتر است.

تغییر محسوس شاخص‌ها در شرکت‌های واگذارشده

کریمی بااشاره به دیدگاه منتقدان مبنی بر حاصل نشدن اهداف موردنظر در واگذاری شرکت‌ها به راهبر، گفت: در این زمینه، تغییرات محسوس حاصل‌شده در ۵ شاخص شامل درآمد، سود، زیان، میزان تولید و میزان جذب نیروی انسانی، قابل‌بررسی است.

شروط تمدید قراردادهای واگذاری

مدیر اقتصادی شرکت تهیه و تولید مواد معدنی ایران اعلام کرد: قوانین اصل ۴۴ دارای یک سری زیرمجموعه است. در بند (ت) ماده ۳۵ قانون رفع موانع تولید آمده است: شرکت‌های دولتی و معادن پس از اخذ گواهی کشف باید اقدام به واگذاری از طریق استخراج و فروش کنند. کریمی با بیان اینکه در اسناد جذب سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده چند نکته برجسته است، افزود: در این اسناد شروطی وجود دارد که قراردادهای به‌صورت بلندمدت با شروطی قابل تمدید است. وی ادامه داد: به این صورت که اگر شرایط اسناد رعایت‌شده باشد، می‌توان از این طریق برای سرمایه‌گذار انگیزه ایجاد کرد. این مسئول اظهار کرد: به‌طور کلی در فرآیندهای واگذاری، انتهای قراردادهای بلندمدت (برای مثال ۱۰ تا ۱۵ سال)، اگر به تعهدات عمل شود با درخواست متقاضی، قرارداد تمدید می‌شود.

سخن پایانی

به‌گفته بسیاری از کارشناسان، آغاز پروژه اکتشاف و پی‌جویی در کل مناطق امیدبخش و با احتمال وجود ذخایر معدنی کل کشور تا پایان سال ۱۴۰۴، یکی از اقدامات اساسی در دولت در حوزه معدن است.

اکتشافات هوایی دوره‌های قبل در فاصله‌های ۷.۵ کیلومتری و برای شناسایی حدود ۲۰ ماده معدنی بوده که در برنامه جدید اکتشافات در فاصله‌های ۲۰۰ متری و برای شناسایی بیش از ۴۰ ماده معدنی انجام می‌شود.

در همین راستا، پروژه هوشمندسازی معادن در حوزه اکتشاف، استخراج و بهره‌برداری با تجهیزات نوین مانند پهپاد آغاز شده است.

براساس این گزارش، تجمیع و تنقیح بیش از ۳۲۰ بخشنامه معدنی که در سال‌های گذشته صادر شده و منجربه نبود شفافیت و ایجاد امضاهای طلایی در حوزه معدن شده بود، یکی دیگر از اقدامات اساسی در این حوزه است که در دولت سیزدهم در دستور کار قرار گرفت.

این بخشنامه‌ها پس از تلفیق، اصلاح یا حذف، تجمیع شده و به صورت کامل شفاف مبنای اقدامات فعالان معدنی قرار گرفته‌اند.

صادرات ۶.۶میلیارد دلاری معدن در ۷ ماه

شرکت‌های بزرگ بخش معدن و صنایع‌معدنی موفق شدند از ابتدای امسال تا پایان مهر، ۶ میلیارد و ۶۶۸میلیون دلار محصول روانه بازارهای صادراتی کنند. به‌گزارش ایرنا، این میزان صادرات در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته افت ۶ درصدی نشان می‌دهد.صادرات یادشده مشتمل بر صدور ۲۵ میلیون و ۵۵۶ هزار تن انواع محصولات است که از نظر وزنی کاهش یک درصدی داشته است. بیشترین میزان صادرات در این مدت مربوط به زنجیره فولاد و محصولات فولادی به ارزش ۳میلیارد و ۱۴۶ میلیون دلار بود که ۴۷.۱ درصد کل صادرات این بخش را تشکیل می‌دهد.

پس از آن مس و محصولات پایین‌دستی با ۸۴۸ میلیون و ۲۰۰ هزار دلار و زنجیره آلومینیوم و محصولات با ۶۶۰میلیون و ۴۳۰ هزار دلار در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفتند. در ۷ ماه نخست امسال، ۳۴۳ میلیون و ۴۲۰ هزار دلار محصولات زنجیره روی، ۲۸۹ میلیون و ۳۵۰ هزار دلار گندله سنگ‌آهن و ۱۹۵ هزار و ۶۰ هزار دلار محصولات زنجیره سیمان به خارج از کشور صادر شد. بیشترین رشد ارزش صادرات ۷ ماه نخست امسال مربوط به گندله سنگ‌آهن با ۱۸۷.۴ درصد به‌ثبت رسید. به اعتقاد کارشناسان، کاهش قیمت‌های جهانی بر ارزش صادرات اثر نامطلوب داشته است که البته با رشد تناژ در برخی محصولات درحال جبران است. تا پایان مهر همچنین، ۲ میلیون و ۳۹۹ هزار تن محصولات بخش معدن و صنایع معدنی به ارزش ۲ میلیارد و ۶۰۸ میلیون دلار وارد کشور شد. این میزان واردات در همسنجی با پارسال از نظر وزنی و ارزشی به‌ترتیب افت یک درصدی و رشد ۳۰ درصدی را نشان می‌دهد.

فرصت‌های معدنی با چاشنی چالش زیست‌محیطی

معادن و صنایع معدنی از مزایا و ظرفیت‌های بالقوه‌ای برای رونق اقتصادی و حل معضل بیکاری و ایجاد شغل برخوردار هستند. بخش معدن از گذشته رابطه نزدیکی با صنایع مختلف کشور داشته و توسعه معادن سهم بسزا و تعیین‌کننده‌ای در تولید محصول‌های صنعتی کشور ایفا کرده، به‌گونه‌ای که در برنامه ششم توسعه، معدن به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین عوامل تحرک و پویایی و به یک معنا، پیشران رشد اقتصادی کشور، موردتاکید قرار گرفته است. به‌طورکلی بخش معدن و صنایع معدنی به دلایل متعدد در پیشرفت اقتصادی کشور نقش حساس و مهمی ایفا می‌کنند که تجدیدناپذیر بودن منابع و ذخایر معدنی و همچنین ماندگاری بالای آنها برای نسل‌های مختلف یکی از این علل به‌شمار می‌آید. همچنین به تاکید کارشناسان، صنایع معدنی جزو انفال و ثروت‌های ملی جامعه محسوب می‌شود و ارزش‌افزوده زیادی دارند و سرمایه‌گذاری در این حوزه نیز ریسک بالایی دارد. از سویی، قابلیت‌های دیگری مانند ارزآوری و توسعه صادرات غیرنفتی و تامین نیازهای بخش گسترده‌ای از صنایع داخلی، اهمیت بخش معدن را برای ارتقای اقتصادی کشور مضاعف کرده است.

۲ درصد ذخایر معدنی در قم

قم به‌عنوان یکی از مناطق و استان‌های مهم معدنی، با داشتن ۲ درصد ذخایر کشور، ظرفیت‌های عظیمی در تامین مواد اولیه صنایع گوناگون دارد. در بین همه معادن موجود در این استان، دریاچه نمک در جایگاه بزرگ‌ترین دریاچه فصلی و فراشور که در حدفاصل استان‌های قم، سمنان و اصفهان قرار گرفته، ظرفیت چشمگیری را دارا است، همچنین سنگ‌آهک، سنگ‌گچ، مرمریت، باریت، سنگ لاشه ورقه، گرانیت، خاک صنعتی و نمک آبی نیز نمونه‌هایی از ۲۷ تنوع معدنی موجود در این استان با گنجایش ۹۰۰ میلیون تن است. این استان با دارا بودن ۸.۶ میلیون تن ذخیره منگنز، بزرگ‌ترین تولیدکننده منگنز در کشور است، همچنین معدن منگنز و نارچ، بزرگ‌ترین معدن تولید منگنز در خاورمیانه، در محدوده شهرستان کهک و ۳۰ کیلومتری شهر قم قرار گرفته است.

اشتغالزایی حوزه معدن

رئیس اداره معادن سازمان صنعت، معدن و تجارت قم بااشاره به صدور ۳۰ پروانه برداشت معدن در این استان از ابتدای امسال تا پایان مهر گفت: این تعداد مجوز به اشتغال ۲۶۰ تن منجر شده است. محمدجواد آخوندی افزود: حجم استخراج واقعی معدن استان طی این مدت ۲ هزار و ۹۷۸ تن بوده است.وی سرمایه‌گذاری پروانه‌های صادره را ۱۶۸ هزار و ۹۲۳ میلیون ریال ذکر کرد و گفت: مساحت پروانه‌های صادره نیز ۲.۳ کیلومتر مربع و ذخیره پروانه‌های صادره هم ۵ هزار و ۶۸ تن است. آخوندی گفت: امسال ۱۸ فقره تمدید پروانه و ۴ فقره نیز انتقال پروانه انجام گرفته است.رئیس اداره معادن قم با ذکر این نکته که در این مدت همچنین، یک فقره پروانه اکتشاف و یک فقره گواهی نیز صادر شد، بیان کرد: در مجموع، ۱۹ فقره پروانه اکتشاف و ۹ گواهی اکتشاف موجود است. وی همچنین بااشاره به اینکه کل پروانه‌های بهره‌برداری استان ۱۹۸ فقره است، افزود: الان قم دارای ۹۵ معدن فعال با هزار و ۱۹۴ اشتغال است. وی ادامه داد: ۴۸ معدن غیرفعال و حدود ۵۰ معدن نیز در وضعیت راکد قرار دارند و بهره‌بردار ندارند که پروانه برخی از این معادن از طریق مزایده درحال واگذاری است.وی در ادامه، کل مجوزهای بهره‌برداری از معادن استان را ۱۶۸ فقره ذکر کرد و گفت: ۲۷ فقره مجوز برداشت، دارای اعتبار است که ۲۵۲ اشتغال دارد. این مقام صمت قم در پاسخ به سوالی مبنی بر آخرین وضعیت پهنه‌های اکتشافی استان همچنین تصریح کرد: پهنه‌های اکتشافی استان در حال حاضر در اختیار ایمیدرو، زمین‌شناسی و شرکت ملی مس است که درباره سازمان زمین‌شناسی، پروانه‌های بهره‌برداری صادرشده ۱۱ فقره است.وی گفت: ۱۲ محدوده اکتشافی در اختیار ایمیدرو و ۵ محدوده اکتشافی هم تحت مدیریت شرکت ملی مس است.

تسهیلاتی برای بهره‌برداران

وی در پاسخ به سوالی مبنی بر اینکه به‌منظور توسعه فعالیت‌های معدنی و نوسازی ماشین‌آلات چه تسهیلاتی برای بهره‌برداران در نظر گرفته شده، یادآور شد: امسال برای تامین ماشین‌آلات معدنی، برای استفاده از تسهیلات با استفاده از ضمانتنامه صندوق بیمه سرمایه‌گذاری‌های معدن، اقدام‌هایی شده، همچنین درباره واردات ماشین‌آلات معدنی نیز طبق جدیدترین بخشنامه وزارت صنعت، معدن و تجارت، شاهد تسهیل‌گیری خوبی هستیم. رئیس اداره معادن استان در پاسخ به این سوال که موانع اصلی گرفتن مجوز پروانه اکتشاف و استخراج چیست؟ گفت: مهم‌ترین مانع صدور پروانه‌های اکتشاف، مخالفت‌های پیاپی و متاسفانه زیاد منابع طبیعی است، به‌نحوی که با بیش از ۹۸ درصد مساحت‌های استعلام‌شده مخالفت می‌شود.

تایید ۲۸۵ استعلام اکتشاف معادن

مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری قم نیز در گفت‌وگو با ایرنا بااشاره به فعالیت‌های معدنی شامل صدور پروانه اکتشاف و مجوز برداشت در عرصه‌های منابع طبیعی استان گفت: از سال ۹۲ تا پایان نیمه نخست امسال با ۲۸۵ فقره استعلام انجام‌گرفته برای اکتشاف موافقت شده است. محمد شعاعی افزود: تعداد کل استعلام‌ها در این مدت ۸۷۶ فقره بوده است. وی مساحت مورداستعلام را بیش از ۳۸۵ هزار و ۶۶۱ هکتار ذکر کرد و گفت: از این وسعت با اکتشاف ۲ هزار و ۶۵۹ هکتار موافقت شد. مدیرکل منابع طبیعی استان با بیان اینکه با ۲۲ درصد استعلام‌ها موافقت شده، خاطرنشان کرد: اکتشاف ۰/۷ درصد کل مساحت استعلام‌شده نیز موردقبول قرار گرفته است.

رشد اقتصادی اکو برپایه همکاری‌های معدنی

هشتمین اجلاس کارشناسان معدنی کشورهای عضو اکو ـ سازمان همکاری اقتصادی ـ به‌میزبانی سازمان زمین‌شناسی و با حمایت اتاق بازرگانی اصفهان درباره ملاحظات زمین‌شناسی و در راستای همکاری‌های معدنی و اکتشاف معادن بین کشورهای عضو برگزار شد. این اجلاس با حضور کارشناسان ۷ کشور پاکستان، جمهوری آذربایجان، قزاقستان، ازبکستان، قرقیزستان، تاجیکستان و جمهوری اسلامی ایران در حالی برگزار شد که هم‌اندیشی متخصصان و مدیران حوزه کشورهای عضو اکو و به‌اشتراک‌گذاری ایده‌ها و دیدگاه‌های نوین و حل مسائل بخش زمین‌شناسی و معدنی، به‌عنوان مهم‌ترین اهداف برگزاری این اجلاس اعلام شد.

سازمان همکاری اقتصادی اکو، یک سازمان اقتصادی منطقه‌ای است که ۳ کشور ایران، ترکیه و پاکستان در سال ۱۳۴۱ نخستین‌بار آن را پایه‌ریزی کردند و سال ۱۳۷۲، کشورهای افغانستان، جمهوری آذربایجان، قزاقستان، ترکمنستان، قرقیزستان، ازبکستان و تاجیکستان نیز به این سازمان پیوستند. این سازمان اکنون با ۱۰ عضو، ۴۸۰ میلیون نفر جمعیت و ۸ میلیون و ۶۲۰ هزار و ۶۹۷ کیلومتر مربع وسعت از منابع غنی انرژی برخوردار است. در راستای برگزاری این اجلاس، معاون دبیرکل اکو مستقر در ایران گفت: همکاری در حوزه مواد معدنی، مولفه راهبردی اکو در زمینه رشد پایدار اقتصادی اعضای این سازمان است.

به‌گزارش روابط عمومی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور و به‌نقل از حسین بیچکلی در مراسم گشایش هشتمین نشست گروه کارشناسان معدنی کشورهای عضو اکو در اصفهان افزود: این همکاری‌ها، حوزه اکو را برای سرمایه‌گذاری در عرصه مواد معدنی، رشد بخش مواد معدنی و گسترش روابط تجاری توانمندتر خواهد ساخت.

وی افزود: دبیرخانه اکو متعهد به اتخاذ اقدامات عملگرایانه ضروری برای اجرای اقدامات پیشنهادی است و در این راستا از هیچ تلاشی برای آماده‌سازی زمینه‌های مناسب همکاری‌های منطقه‌ای دریغ نخواهد کرد.

وی با قدردانی از سازمان زمین‌شناسی ایران (GSI) برای میزبانی هشتمین نشست گروه کارشناسان معدنی اکو پس از یک وقفه ۵ ساله گفت: تلاش‌های متعهدانه سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی ایران به‌منظور افزایش همکاری‌های منطقه‌ای در زمینه مواد معدنی در میان کشورهای عضو را ارج می‌نهیم و از طرف کلیه شرکت‌کنندگان نیز قدردانی خود را از مهمان‌نوازی گرم طرف ایرانی بیان می‌کنیم.

معاون دبیرکل اکو مستقر در ایران اظهار کرد: براساس شواهد حاصل از اکتشاف منابع معدنی در گذشته و تولیدات فعلی، بخش مواد معدنی یکی از بسترهای عمده اقتصادی کشورهای عضو است، به‌ویژه آنکه بسیاری از آنها غنی از منابع معدنی هستند.

وی اضافه کرد: تقاضا برای مواد معدنی درون اکو و در دیگر اقتصادهای دنیا در حال افزایش است، به‌ویژه اینکه دوره پس از کرونا اکنون آغاز شده است و توقع می‌رود تا رشد استفاده از مواد معدنی در اقتصادهای در حال توسعه در میان‌مدت و بلندمدت نیز ادامه یابد.

بیچکلی خاطرنشان کرد: الگوهای تقاضای معدنی به تغییر خود ادامه خواهد داد و در حالی که درخواست برای مواد معدنی مورداستفاده در صنایع سنتی و کاربران نهایی به رشد خود ادامه خواهد داد، تحت‌الشعاع مصرف؛ ساخت‌وساز، تولید، کشاورزی و تقاضاهای جدید نیز در حال تکوین هستند.

معاون دبیرکل اکو مستقر در ایران ادامه داد: این امر با تکیه بر انتشار کمتر آلاینده‌ها، انرژی‌های تجدیدپذیر و ذخیره انرژی، برقی شدن حمل‌ونقل، فناوری‌های دیجیتال و چهارمین انقلاب صنعتی، تقاضای رو به رشد برای مواد معدنی حیاتی و تقاضای فزون‌یافته برای مواد معدنی سنتی مانند مس، نیکل، آلومینیوم و قلع به‌مثابه بزرگ‌ترین تغییر در بازارهای مواد معدنی برای چندین دهه به شمار می‌رود.

بیچکلی ادامه داد: شیوه‌های پیشرو از جمله منبع‌یابی معتبر، نیاز به امنیت عرضه مواد معدنی و حرکت به‌سمت کاهش انتشار آلاینده‌ها از زنجیره‌های تامین مواد معدنی، کاهش اثرات و خطرات زیست‌محیطی و ضرورت دستیابی به مجوزهای اجتماعی برای فعالیت در جوامع میزبان نیز در حال تکامل شتابان است. وی با بیان اینکه بسیاری از معیارها در زمینه مواد معدنی و سازمان‌های معدنی در جای دیگر تعیین شده است، تصریح کرد: این امر فرصتی را پیش‌روی سازمان اکو برای نهایت استفاده بردن از شیوه‌های جاری در جهان و انطباق آنها با شرایط منطقه‌ای فراهم می‌کند.

به‌گفته وی، تصویب شیوه‌های پیش‌رو باید با ظرفیت‌سازی در سراسر سازمان‌های ذی‌نفع مواد معدنی فعال شود تا این اطمینان به‌دست‌آید تا موسسات و افراد برای ایفای نقش خود در زمینه هدایت و راهبری موثر مواد معدنی مجهز شوند.

وی با بیان اینکه دبیرخانه اکو متعهد به اتخاذ اقدامات عملگرایانه لازم برای اقدامات پیشنهادی مشخص شما باشد، یادآور شد: در همین راستا از هیچ تلاش و سیاستی برای آماده‌سازی زمینه‌های مناسب برای همکاری‌های منطقه‌ای شما دریغ نخواهیم کرد.

معاون دبیرکل اکو مستقر در ایران ابراز اطمینان کرد که حاصل نشست امروز اصفهان، ارائه توصیه‌های خروجی اساسی و ایده‌های جدید معرف راهبرد یا نقشه راه برای اقدامات آتی و تحریک فعالیت‌های مناسب سازمان اکو باشد.

گزارش خبری

یادداشت

فعالیت فراسرزمینی شاهراه توسعه معدن

امین صفری
کارشناس و فعال معدن

کشور ما با سرمایه‌گذاری فراسرزمینی در حوزه معدن بیگانه نیست.

در حال حاضر هم شرکت‌های بزرگ یا حتی متوسط بخش خصوصی و بورسی وجود دارند که با شرکت‌های خارجی کار می‌کنند.

پس امروزه بخش خصوصی در کشور به‌اندازه کافی توانمندی دارد و از آمادگی و اشتیاق لازم برای انجام کار فراسرزمینی برخوردار است. به‌عنوان نمونه می‌توانم به یک شرکت معدنی خصوصی معدنی اشاره کنم که با شریکی از قزاقستان در حال حاضر فعالیت مشترک دارند، بنابراین برای فعالیت معدنی مشترک با دیگر کشورها هیچ نیازی به حضور مستقیم دولت نیست. شرکت‌های بزرگ خصوصی در حوزه معدن هم که به‌طبع آمادگی لازم و کافی دارند و البته تا جایی که اطلاع دارم (باتوجه به پیش‌بینی‌هایی که از وضعیت مواد معدنی کشور دارند) تلاش می‌کنند که در حوزه بین‌المللی حضور پررنگ‌تری پیدا کنند و معدنکاری فراسرزمینی انجام دهند.

اما این نکته به‌معنای آن نیست که دولت هیچ مسئولیتی در مقابل سرمایه‌گذاران فراسرزمینی ندارد. بخش دولتی باید تکیه‌گاه و پشتوانه‌ای برای فعالان باشد و از سرمایه‌گذاری در کشورهای مستعد خارجی حمایت کند تا موجب اعتمادسازی شود و امنیت سرمایه‌گذاری را تضمین کند.

این شیوه در بسیاری از کشورهای پیشرو در زمینه معدنی رایج است. بخش دولتی باتوجه به اطلاعاتی که در اختیار دارد، سرمایه‌گذاران معدنی کشور خود را هم ترغیب می‌کند تا در میدان معدنکاری کشورهای مستعد حضور یابند. به‌عنوان‌مثال ضمانت می‌کنند که ارز واردشده آنها، تحت هر شرایطی ایمن بماند و اقداماتی از این دست که می‌تواند مشوقی برای توسعه سرمایه‌گذاری فراسرزمینی باشد.

علاوه بر این، از سرمایه‌گذاران خارجی هم استقبال می‌کنند و با ارائه تسهیلاتی تلاش می‌کنند، جذابیت فعالیت در کشورشان را افزایش دهند. برای مثال ضمانت تغییر قوانین می‌دهند تا سرمایه‌گذاری خارجی از تغییرات قوانین مصون بماند.

بنابراین اگر سیاست‌هایی از این دست، از سوی وزارت صمت ـ یا نهادی که از سوی وزارتخانه مسئولیت پیدا می‌کند ـ برنامه‌ریزی شود، شرکت‌های بزرگ پا به‌میدان می‌گذارند، درگیر موضوع می‌شوند و فاز اجرایی و عملیاتی آن آغاز خواهد شد. به این ترتیب، هم بخش خصوصی معدن کشور فرصتی برای افزایش قدرت رقابت پیدا می‌کند، هم نتایج مثبت اقتصادی و صنعتی نصیب کشور می‌شود و هم از موازی‌کاری و رقابت‌های کاذب داخلی، که گاهی برای گرفتن یک معدن خارجی اتفاق می‌افتد، جلوگیری خواهد شد.

اما اگر بخواهیم با جزئیات بیشتری درباره مزایا و معایب پرداختن معدنکاری فراسرزمینی سخن بگوییم، اشاره به این مورد ضروری است که کشور ما در حال حاضر به دلایل چندی، از جمله کاهش ذخیره داخلی برخی از مواد ضروری، ناچار به گسترش فعالیت‌های فراسرزمینی است. منافع معدنکاری فراسرزمینی بسیار است، اما تولید ارز در خارج از مرزها و ورود پول به کشور و افزایش توانایی حضور و رقابت در بازارهای بین‌المللی از جمله برجسته‌ترین این مزایا است. بنابراین باتوجه به تحریم‌های فعلی، اگر بتوانیم به هر نحو فعالیت معدنکاری را به خارج از مرزهای کشور توسعه دهیم، به‌معنای آن است که منبعی ارزی خارج از محدودیت‌های تحریمی به‌دست آورده‌ایم، که توان پولی و مالی کشور را افزایش می‌دهد و می‌تواند دستاوردهای مثبتی برای کشور ایجاد کند. اما درباره آسیب‌های باید به این نکته اشاره کرد که در بسیاری از مواقع کشورهایی که امکان فعالیت در آنها فراهم است، به‌عنوان مثال، کشورهای افریقایی، افغانستان یا امثال آن، امنیت چندانی ندارند و دستخوش آشوب و ناآرامی هستند. علاوه بر این، گاهی قوانین دست‌وپا گیر و مسائل حقوقی و قضایی پیچیده‌ای دارند که معدنکار باید برای مواجهه با آنها آموزش دیده باشد.

همان‌طور که گفته شد، سوی دیگر فعالیت‌های فراسرزمینی جذب سرمایه‌گذار خارجی است و در این زمینه باید بسترسازی دولتی انجام شود تا کشور بتواند از سرمایه‌های خارجی استفاده کند، کارخانه‌های فرآوری احداث شود، صنایع پایین‌دستی توسعه یابد، دانش فنی به‌دست آید و با استفاده از ارز خارجی زیرساخت‌های کشور، خط انتقال آب، برق، ریل و نیروگاه ساخته شود. البته امروز معدنداری در کشور ما بسیار پیشرفت کرده و به جایگاهی رسیده است که نیازی به انجام عملیات معدنی از سوی دیگر کشورها نیست، بنابراین باید سرمایه‌گذاری‌های خارجی، توسعه‌ای و زیرساختی باشد و به ارتقای دانش فنی و افزایش زیرساخت و کارخانه منجر شود، نه اینکه سرمایه‌گذار خارجی بیاید و مواد اولیه و خام معدنی را با خود ببرد.

اگر شرایطی مهیا شود که سرمایه‌های خارجی به بخش معدن کشور جذب شوند، براساس قراردادی مطمئن، منافع هر دوطرف تعریف و تضمین شود و سرمایه‌گذاری اتفاق بیفتد، کشور ما هم توسعه پیدا خواهد کرد، دانش فنی‌مان افزایش می‌یابد، زیرساخت‌ها تقویت می‌شوند، ارز وارد کشور می‌شود و خلاصه اینکه هر دوطرف منتفع می‌شوند و فرهنگ عمومی هم به‌مرور زمان و با مشاهده نتایج مثبت کار، با آن همراه می‌شود و رویکرد منفی خود را به آن تصحیح خواهد کرد که این شاهراهی برای توسعه بخش معدن است.

نظر کارشناسان نسبت به کوچک کردن صنایع ملی مس ایران

کار سختی در پیش است

عکس: روزگار معدن

گیتا جاودانی

از یک‌سو، نمایندگان و مسئولان استانی بر تشکیل شرکت مستقل مس آذربایجان‌شرقی پای می‌فشارند و از سوی‌دیگر، بسیاری این طرح پرابهام را ضربه‌ای کاری به منافع میلیون‌ها سهامدار بورسی و دارنده سهام‌عدالت می‌دانند. موافقان پای برخورداری استان از فواید معدن مس سونگون، ایجاد صنایع پایین‌دستی، اشتغالزایی، حل مشکلات زیست‌محیطی و موضوعاتی از این دست را به‌میان می‌کشند و مخالفان بااشاره به مسیر حرکت کشورهای توسعه‌یافته مانند ژاپن و آلمان، فرآیند تجمیع و ادغام را یک اصل بدیهی صنعتی معرفی می‌کنند و با استناد به کاهش شدید نرخ سهام فملی طی چند ماهه اخیر و سقوط بورس، به تصمیم‌گیران ارشد کشور هشدار می‌دهند که فروپاشی این صنعت کلیدی را متوقف کنند. «روزگار معدن» برای بررسی بیشتر این موضوع آن را با ۲ تن از کارشناسان حوزه معدن در میان گذاشت. آنچه در پی می‌خوانید، نظرات مهدی کرباسیان، از معاونان پیشین وزارتخانه و رئیس هیات‌عامل (ایمیدرو) و کورش شعبانی، رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران در این زمینه است.

بزرگ ماندن یا کوچک شدن؟

مهدی کرباسیان ـ معاون پیشین وزیر صمت و رئیس هیات‌عامل (ایمیدرو): پیش از انتخاب میان تفکیک یا تجمیع، باید یک برنامه جامعی در اختیار داشته باشیم و براساس آن مشخص کنیم، کشور چه امتیازاتی دارد و مسیر سرمایه‌گذاری‌ها باید در چه سمت‌وسویی حرکت کند. در مسیر رشد اقتصادی کشور کوچک‌سازی راهگشاتر است یا بزرگ شدن؟ برای مثال، امروزه در صنایع فولادی، بسیاری از کشورهای دنیا، احداث کارخانه زیر ۵ میلیون تن را اصلا مقرون‌به‌صرفه و اقتصادی نمی‌دانند، در صورتی که هنوز افرادی هستند که به وزارت صنعت، معدن و تجارت مراجعه می‌کنند و تقاضای مجوز کارخانه‌هایی با ظرفیت ۴۰۰ یا ۵۰۰ هزار تن دارند تا در منطقه موردنظر خود اشتغال ایجاد کنند، در حالی که موضوعاتی چون شرایط محیط‌زیست و وضعیت منابع آب را نادیده می‌گیرند.

▣ استراتژی چشم‌بادامی‌ها

چین سال‌های سال بود که توجه به محیط‌زیست کشور خود نداشت و تنها تمرکز خود را بر توسعه اقتصادی و صنعتی گذاشته بود، اما از چندی پیش (در همین ایام ریاست‌جمهوری آقای شی جین پینگ) به این نتیجه رسید که باید به اصلاح الگوی تولید و حل مشکلات محیط‌زیستی توجه بیشتری داشته باشد. به‌عنوان مثال، برای جلوگیری از آلودگی بیشتر هوای پکن و برخی دیگر از شهرها، تصمیم به حذف و جمع‌آوری کوره‌های القایی گرفتند.

به‌همین دلیل تعداد زیادی از کارخانجاتی که نتوانستند مسیر تولیدشان را عوض کنند، تعطیل کردند، زیرا هدف بزرگ‌تری برای خود ترسیم کرده بودند که حفظ محیط‌زیست و مبارزه با آلودگی هوا بود.

▣ راهکاری برای رفع کمبودها

اگر سیاست‌گذاران کشور به‌جایی رسیدند که باید به‌سمت صنایع بزرگ بروند، برای مقابله با مشکلات گوناگون، رفتن به‌سوی بازارهای صادراتی، کاهش نرخ تمام‌شده یا هر دلیل دیگری، باید سیاست تجمیع را در پیش بگیریم. البته هر سیاستی مجموعه‌ای از مخالفان را هم دارد که دلایل خاص خود را دارند، بنابراین به‌نظر می‌رسد سیاست‌های کلان باید در قالب برنامه‌هایی جامع‌تری دیده و تعریف شود. به‌گمان من، اگر مجلس در تدوین برنامه هفتم توسعه به این حوزه‌ها توجه و راهی برای برطرف کردن نیازهای مناطق گوناگون کشور پیدا کند، بهتر از آن است که درآمدهای کشور را خرد کرده و برای هر بخشی اندکی در نظر بگیرد.

کسانی که موافق تقسیم شدن صنایع بزرگ هستند بخش‌هایی از بدنه مردم یک منطقه هستند که یا در جامه نمایندگان مجلس یا در قامت مسئولان محلی اعم از استاندار، فرماندار و مانند آن قرار دارند و به‌منظور تامین اشتغال و تامین آینده برای جوانان منطقه، به‌دنبال تایید و تصویب چنین طرح‌هایی هستند که بحق هم هست.

در این مورد لازم است، توجه داشته باشیم که هر منطقه‌ای چه ظرفیتی دارد و فرصت شغلی را در همان زمینه مناسب برایش فراهم کنیم، برای مثال ظرفیت یک منطقه بیشتر در زمینه کشاورزی است، به این ترتیب دولت باید واحدهای کشاورزی و کارخانجات تولیدی صنایع غذایی را در آن منطقه ایجاد و راه‌اندازی کند. طبیعی است که تاسیس یک کارخانه فولاد در منطقه‌ای که مستعد کشاورزی است، خدمتی به مردم آن منطقه نیست. اما گاهی مسئولان، (در غیاب حمایت‌های کافی یا محرومیت از امکانات لازم) برای تامین اشتغال جوانان و ایجاد رونق اقتصادی، ناگزیر به‌دنبال اجرای چنین طرح‌هایی می‌روند. اما اگر برنامه جامع به‌تصویب برسد که براساس آن مشخص شود که هر منطقه‌ای چه ظرفیت‌هایی دارد، (معدنی است و باید در آن به معدن توجه شود یا مستعد کشاورزی یا صنایع دیگر است)، بر اساس آن حاکمیت معدن باید برای بالفعل کردن توان بالقوه منطقه کمر همت ببندد و پروژه‌های جایگزین را به مردم و مسئولان محلی ارائه دهد.

منابعی که عنوان ملی را یدک می‌کشند

کورش شعبانی ـ رئیس کمیته اکتشاف خانه معدن ایران: نخستین و مهم‌ترین نکته‌ای که باید به آن اشاره کنیم، این است که اگر مجموعه‌ای نام «ملی» را یدک می‌کشد، به این معنی است که به همه افراد کشور تعلق دارد و مربوط به مردم یک منطقه خاص نیست. به‌عنوان مثال، فقط قسمت محدودی از سرزمین ایران نفتخیز است و اگر بخواهیم براساس سیاست تفکیک پیش برویم، ضروری است، بگوییم منافع نفت (که نوعی ماده معدنی) است، نباید از استان و منطقه خارج شود و فقط متعلق به استان‌های نفتخیز است، یا منافع فولاد به فلان استان تعلق دارد و همین‌طور هر ماده معدنی را به محدوده‌ای خاص منحصر کنیم.

از نظر فنی هم، این حوزه‌ها ملی هستند، یعنی ما نام شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی مس ایران و شرکت ملی فولاد ایران را بر آن گذاشته‌ایم، یعنی متعلق به مردم یک منطقه یا استان خاص نیست.

این نوع تفکر به‌گمان من نادرست است و هر منبع خدادادی (که به‌واسطه مشخصات زمین‌شناسی در مناطق مختلف سرزمین ایران با هم متفاوت است) به همه مردم این کشور تعلق دارد و باید همه ایرانیان از برکات و مواهب آن بهره ببرند.

▣ لزوم بهره‌برداری از ذخایر کوچک‌مقیاس

ذخایر بزرگ، ذخایر ملی است و متعلق به تک‌تک مردم این کشور است، البته ظرفیت‌های معدنی کشورمان به‌گونه‌ای است که نمی‌توان آن را در مقیاس بزرگ جهانی دانست.

اینکه تعدادی از معادن بزرگ و در چند استان پراکنده هستند، موهبتی الهی است که باید همه مردم ایران از ثمرات آن بهره‌مند شوند. همان‌طور که اشاره شد، ذخایر بزرگ ما در مقیاس جهانی در سطح کشور کمتر از ۱۰ عدد است که در کرمان، آذربایجان و یزد پراکنده است، جز این تعداد، عمده معدنکاری ما معدنکاری در مقیاس کوچک است.

معدنکاری در مقیاس کوچک شرایط خود را دارد و اگر بخواهیم اقتصادی به موضوع نگاه کنیم، لازم است، بگوییم از نظر اقتصادی، برداشت این ذخایر توجیه چندانی ندارد یا فعالیتی پرهزینه و کم‌سود به‌شمار می‌رود، اما ذات، ظرفیت و توان معدنی کشورمان بیشتر به‌صورت ذخایر کوچک است و راهی جز برنامه‌ریزی برای بهره‌برداری از آنها نیست.

بنابراین باتوجه به شرایط و ملاحظات اقتصادی کشور، سیاست معدنی این است که با فعال کردن معادن در مناطق دوردست مرزی و اشتغالزایی کوچک‌مقیاس، علاوه بر کمک به توسعه سراسری، امنیت و امکانات هم در مناطق گوناگون کشور گسترده شود.

به‌شخصه معتقد هستم که باید این معادن کوچک یا (Small and Medium-sized Enterprises) ها راه‌اندازی شوند و به بهره‌برداری برسند. این بنگاه‌های کوچک و متوسط، که به‌اختصار SME نامیده می‌شوند، در برابر صنایع بزرگ قرار می‌گیرند و نسبت به آنها مزایای بسیاری دارند، از جمله ارزش‌افزوده، نوآوری، اشتغال‌آفرینی و انعطاف‌پذیری بیشتر.

طبق ماده ۱۲ قانون معادن، نحوه بهره‌برداری از منابعی که باتوجه به میزان ذخیره، عیار، میزان استخراج، ارزش ماده‌معدنی، میزان سرمایه‌گذاری، موقعیت جغرافیایی و ملاحظات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و معادنی که در دسته بزرگ‌مقیاس قرار می‌گیرند، از سوی هیات‌دولت تعیین می‌شود و از دست افراد خارج است.

▣ سازمان کشوری نظام مهندسی معدن

یکی دیگر از دلایلی که باعث می‌شود اصرار به استانی کردن معادن شود، ایجاد اشتغال برای جوانان منطقه به‌ویژه فارغ‌التحصیلان منطقه استقرار معدن است، البته این مطالبه بحقی است، اما باید به این نکته توجه داشت که نظام مهندسی معدن کشوری است (برخلاف نظام مهندسی‌های دیگری مانند عمران یا ساختمان که استانی هستند).

بنابراین برمبنای قانون، هر فردی، در هر جایی از ایران که عضو سازمان نظام مهندسی معدن است، می‌تواند در سطح همه استان‌ها کار کند، پس این موضوع که هر کسی باید فقط در سطح استان خود فعالیت کند، برداشت و تفسیر نادرستی است که در حال حاضر به‌غلط، به آن دامن زده می‌شود.

▣ بهره‌برداری منطقه‌ای از منابع ملی

همان‌طور که اشاره شد، در قانون هم معادن یکی از منابعی است که جزو انفال و ثروت‌های ملی یک سرزمین به‌شمار می‌رود. اما موافقان کوچک‌سازی و تفکیک، با این استدلال که باید منافع مستقیم منابع و ذخایر یک منطقه به مردم منطقه برسد، بر تفکیک صنایع و استانی شدن آن اصرار دارند. مدیران و نمایندگان استان‌ها به شکل معمول، خواهان عمل به مصوبه شورای‌عالی معادن هستند که بر لزوم انتقال همه حساب‌های مالی معادن به استان‌های محل استقرار و استخراج آنها تاکید دارند.

گفته می‌شود که اگر شرکت‌های بزرگ، حساب‌های بانکی خود را به استان مربوطه منتقل کنند و مالیات خود را در همان‌جا بپردازند، آورده آن نصیب همان استان خواهد شد.

البته این موضوع مهمی است، اما اگر تبصره ۶ ماده ۱۴ قانون معادن به‌درستی اجرا شود، استان محل استقرار معدن از موهبت منابع خود برخوردار می‌شد.

در این تبصره آمده؛ دولت مکلف است ۱۵ درصد از حقوق دولتی وصولی از معدن را به اعتبارات استان (محل استقرار معدن) اختصاص دهد تا تمام اعتبار یادشده، برای ایجاد زیرساخت، رفاه و توسعه شهرستان با اولویت بخشی که معدن در آن واقع شده، هزینه شود.

سخن پایانی

شرکت ملی مس جزو ۳ شرکت برتر کشور قرار دارد و اهمیت آن برای همگان آشکار است. این شرکت صنعتی به‌عنوان موتور و یکی از پیشرانان توسعه کشور به‌شمار می‌رود و حفظ و حراست از این موتور پیشران برای کشور بسیار حائزاهمیت است. برخی از فعالان بازار معتقدند هرچند معادن بزرگ مس کشور قابلیت تبدیل شدن به شرکت‌های مستقل را دارند، اما به‌نظر می‌رسد اصلاح ساختار مس بهتر از تفکیک شرکت ملی باشد. صفحه معدن روزنامه «روزگار معدن» در روزهای آتی باز این موضوع را مورد بررسی قرار خواهد داد و آماده شنیدن نقطه‌نظرات موافقان و مخالفان طرح است.

الحاق معدن مس سونگون به منطقه آزاد ارس

به‌گفته مدیر مجتمع مس سونگون مجموع صادرات استان آذربایجان‌شرقی کمتر از یک و نیم میلیارد دلار است، در حالی که ارزآوری مجتمع مس سونگون ۴ میلیارد دلار است.

به‌گزارش فارس از جلفا، معبود عباس‌زاده در دیدار با مدیرعامل سازمان منطقه آزاد ارس، خواهان الحاق معدن مس سونگون به منطقه آزاد ارس شد و افزود: مس سونگون با ۷ درصد اکتشاف، بزرگ‌ترین معدن مس خاورمیانه است و با تکمیل فازهای توسعه‌ای در آینده نزدیک به یکی از بزرگ‌ترین معادن مس جهان و به یکی از ۵ پروژه عظیم سرمایه‌گذاری در کشور تبدیل می‌شود. وی افزود: ما علاقه‌مند به بهره‌مندی از ظرفیت‌های قانونی ارس برای توسعه صنعت مس استان و تامین بخش بزرگی از نیازهای کشور هستیم. مدیر مجتمع مس سونگون گفت: مجموع صادرات استان آذربایجان‌شرقی کمتر از یک و نیم میلیارد دلار است، در حالی که ارزآوری مجتمع مس سونگون ۴میلیارد دلار است. وی از پیشنهاد مدیرعامل سازمان منطقه آزاد ارس برای استفاده از ظرفیت کارخانه‌های فعال در صنعت فولاد و خودرو برای تامین نیازهای مجتمع مس سونگون و راه‌اندازی معدن مسجد داغی استقبال و تاکید کرد: آماده اقدام در سریع‌ترین زمان ممکن هستیم. معدن مس سونگون ورزقان که سابقه بهره‌برداری از آن به ۲ قرن پیش (دوره قاجاریه) برمی‌گردد، در شمال‌شرقی ایران روی کمربند جهانی مس قرار گرفته است. این معدن در منطقه کوهستانی با متوسط ارتفاع ۲۰۰۰متر بالای سطح دریا و در استان آذربایجان‌شرقی و در فاصله ۱۳۰ کیلومتری تبریز واقع شده است.

روزگار معدن

بین‌الملل

سه‌شنبه

۵

● اول آذر ۱۴۰۱
● ۲۷ ربیع‌الثانی ۱۴۴۴
● ۲۲ نوامبر ۲۰۲۲
● سال پنجم ● شماره ۹۶۵

تهدید در کمین صنعت فولاد

خطر کمبود سنگ آهن جدی است

گروه معدن

چند سالی است که خطر بزرگ کمبود سنگ‌آهن، صنعت فولاد ایران را تهدید می‌کند و روزبه‌روز نیز بر وسعت و شدت این خطر افزود می‌شود. صنعت فولاد کشور در سال‌های اخیر با وجود تحریم و محدودیت در تعاملات بین‌المللی با همت متخصصان ایرانی توانسته در مسیر توسعه حرکت کند و ارزآوری قابل‌توجهی را به دنبال داشته است. در افق ۱۴۰۴ تولید ۵۵ میلیون تن فولاد هدف‌گذاری شده است.

تولید این حجم از فولاد نیازمند تامین سنگ‌آهن به عنوان ماده اولیه اصلی است. با این وجود تردیدهایی در مورد تامین نیاز زنجیره فولاد به سنگ‌آهن وجود دارد. همین تردیدها نیز تحقق اهداف سند چشم‌انداز برای تولید ۵۵ میلیون تن فولاد را با ابهام روبه‌رو می‌کند.

اکتشاف، نخستین و یکی از بااهمیت‌ترین حلقه‌های فعالیت‌های معدنی است. اکتشاف به ماشین‌آلات و تکنولوژی‌های نوین نیاز دارد، اما با توجه تحریم‌های طولانی‌مدت علیه ایران، چنین تجهیزاتی در کشور وجود ندارد. همین موضوع، فعالیت را برای تداوم معدنکاری مشکل می‌کند. کمبود سنگ آهن در ایران جدی است و باید راه‌حلی برای آن اندیشیده شود. مطابق سند چشم‌انداز توسعه، ظرفیت تولید فولاد کشور ما در سال ۱۴۰۴، باید به ۵۵ میلیون تن افزایش یابد. اگر در سال ۱۴۰۴، حدود ۸۵ درصد از این ظرفیت برای تولید فولاد مورد استفاده قرار گیرد، نیاز ایران به سنگ‌آهن یک میلیارد و ۹۰ میلیون تن برآورد می‌شود. در چنین شرایطی باقی‌مانده ذخیره سنگ‌آهن، تنها کفاف ۱۵ سال صنعت کشور را می‌دهد. اگر ۷۵درصد ظرفیت فولاد کشور برای تولید مورداستفاده قرار گیرد، نیاز به سنگ‌آهن، ۹۶۰ میلیون تن خواهد بود. در چنین شرایطی، ذخیره سنگ‌آهن ایران تنها کفاف ۱۸ سال نیاز کشور را می‌دهد. حال اگر تنها ۶۵ درصد ظرفیت کشور فعال باشد، ۸۳۰ میلیون تن سنگ‌آهن نیاز خواهد بود و تا ۲۲ سال ذخیره این ماده معدنی را داریم. با توجه به موارد یاد شده، تامین ذخیره بیشتر در سال‌های آتی باید مورد توجه قرار گیرد. زمانی صحبت از واردات سنگ‌آهن از معدن سنگ‌آهن حاجی گک افغانستان بود؛ اما با توجه به نا امنی‌های این منطقه، تحقق این مورد آنقدرها هم راحت نخواهد بود.

عکس: آیدا فریدی

> چند سالی است که خطر بزرگ کمبود سنگ آهن، صنعت فولاد ایران را تهدید می‌کند و روز به روز نیز بر وسعت و شدت این خطر افزوده می‌شود

▣ هدف‌گذاری اکتشاف سراسری سنگ‌آهن

راهکار اصلی تامین خوراک کارخانه‌های فولادسازی، فعالیت جدی و تمرکز بر موضوع اکتشاف است. به گزارش روابط‌عمومی شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات، اردشیر سعدمحمدی ضمن بیان این مطلب اظهار کرد: کارشناسان بخش معدن و صنایع معدنی چندین سال است که هشدار جدی داده‌اند؛ مبنی‌بر اینکه ذخایر معدنی مانند سنگ‌آهن با روند اکتشاف موجود رو به اتمام است و این موضوع جدیدی نیست.

وی افزود: براساس آخرین ویرایش مطالعات طرح جامع فولاد کشور، ذخیره زمین‌شناسی سنگ‌آهن ۵ میلیارد تن و ذخیره قابل استخراج آن ۲ میلیارد و ۹۰۰ میلیون تن تخمین‌زده می‌شود. چنانچه اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ تحقق یابد و به تولید سالیانه ۵۵ میلیون تن فولاد خام برسیم، سالانه ۱۶۰ تا ۱۶۹ میلیون تن سنگ‌آهن نیاز است.

بنابراین ذخایر موجود، جوابگوی تولید فولاد برای سالیان متمادی نخواهد بود. این فعال بخش معدن و صنایع معدنی ادامه داد: استخراج از معادن در اعماق زمین نیز راه دیگری است که در میان‌مدت امکان دارد بتوان آن را پیگیری کرد اما این راه درحال‌حاضر صرفه اقتصادی ندارد و با افزایش قیمت‌ها، ممکن است توجیه‌پذیر شود. وی برنامه‌ریزی برای استخراج از معادن کوچک و متوسط را راهکار دیگری برای تأمین سنگ‌آهن مورد نیاز کشور دانست.

سعدمحمدی درمورد واردات سنگ‌آهن اذعان کرد: واردات سنگ‌آهن از کشورهایی مانند استرالیا، راه دیگری است که پیش‌روی ما قرار دارد اما ایراداتی به آن وارد است. در درجه نخست آنکه هزینه حمل سنگ‌آهن از کشورهای دیگر قابل‌توجه برآورد می‌شود. علاوه بر این با توجه به عمق کم اسکله‌های کشور، نمی‌توان از کشتی‌های بزرگ که توان حمل قابل توجه بار را دارند، استفاده کرد و همین موضوع باعث افزایش هزینه واردات خواهد شد. وی یادآور شد: مانع جدی بر سر راه واردات نیز تحریم‌های اقتصادی هستند و از اساس گره زدن صنعت فولاد کشور به واردات، امری اشتباه است. چراکه با تداوم تحریم، تمام زنجیره فولاد کشور با مشکل مواجه خواهد شد.

این فعال بخش معدن و صنایع معدنی خاطرنشان کرد: راه‌حل اصلی تامین خوراک کارخانه‌های فولادسازی، فعالیت جدی و تمرکز بر موضوع اکتشاف است. بر همین اساس نیز مجموعه‌های بزرگ سرمایه‌گذاری در حوزه معادن اقدام به برنامه‌ریزی برای حفاری عمیق کرده‌اند.

▣ الزامات تداوم تولید

سعید عسکرزاده دبیر انجمن سنگ‌آهن ایران اظهار کرد: جهش اکتشافی ضرورتی برای تداوم تولید زنجیره فولاد کشور است. تغییرات و اصلاحات آرام و افزایش محدود بودجه پاسخگوی نیاز اکتشافی سنگ‌آهن کشور نیست.

به گزارش ایلنا عسکرزاده گفت: میزان ذخایر معدنی هر کشوری بر مبنای عیار مشخصی ارزیابی می‌شود. مدت زمان اتمام منابع سنگ‌آهن در اظهارنظرهای مختلف متفاوت است.

آنچه در این اعداد و ارقام اهمیت دارد، جنبه هشدار آن است. درواقع انتظار می‌رود با تکیه بر این آمار و ارقام، فرآیند توسعه اکتشاف در کشور، رونق بگیرد.

وی افزود: مجموعه انجمن سنگ‌آهن و فعالان این بخش بارها نسبت به بی‌توجهی به توسعه فعالیت‌های اکتشافی و استخراجی در حوزه سنگ‌آهن هشدار داده‌اند. درواقع وجود بی‌عدالتی در زنجیره فولاد موجب شده که حلقه نخست زنجیره فولاد کشور مورد غفلت قرار گیرد. منظور از حلقه نخست فعالیت در زنجیره فولاد، اکتشاف است. دبیر انجمن سنگ‌آهن ایران تصریح کرد: ما نیازمند جهش بزرگ در فعالیت‌های اکتشافی هستیم. علاوه بر این انتظار می‌رود فعالیت در حوزه فرآوری سنگ‌آهن نیز توسعه یابد تا امکان بهره‌مندی از ذخایر کم‌عیار و همچنین فرآوری سنگ‌های هماتیتی نیز مهیا باشد.

وی در ادامه و درباره اثرات مخرب برداشت‌های معدنی بر محیط‌زیست گفت: فرآیندهای معدنی بر عملکرد محیط‌زیست اثرگذار هستند، با این وجود درباره اثرات منفی این بخش اغراق شده است. تخریب‌های معدن فیزیکی هستند و همچون سایر صنایع مواد سمی را به محیط‌زیست وارد نمی‌کند. علاوه بر این براساس قانون معادن مقرر شده که بهره‌برداران مکلف هستند پس از پایان کار، خسارات تحمیلی به ذخایر معدنی را مرتفع کنند، بنابراین معادن تاثیر منفی قابل‌توجهی بر محیط‌زیست ندارند.

▣ سخن پایانی

اکتشاف معادن فعالیت تخصصی است و نیاز به دانش، تخصص و تجهیزات دارد. با توجه به استخراج سنگ‌آهن و مصرف صنایع فولادی پیش‌بینی می‌شود ذخایر کشف شده در این زنجیره تا ۲ دهه آینده به اتمام برسد، بنابراین سرمایه‌گذاری در حوزه اکتشاف تضمین‌کننده آینده صنایع معدنی کشور است. تامین نیاز زنجیره فولاد به مواد اولیه پایدار نیازمند بسط و توسعه فعالیت‌های اکتشافی، اکتشافات عمیق، ایجاد کنسرسیوم‌های معدنی و فولادی در پهنه‌های جدید برای تامین مواد اولیه موردنیاز جهت تولید فولاد پایدار، تشکیل خوشه‌های حمایتی از معادن کوچک و کنترل صادرات مواد اولیه خام است.

یادداشت

داستان ادامه‌دار معارضان محلی

امین گندمکار
کارشناس حقوق و فعال اقتصادی

تشکیل جوامع بشری از کنار رودخانه‌ها، دریاها و همان روستانشینی بوده و بعد کم‌کم به شهرنشینی بدل شده است، به این ترتیب، شهرنشینی امتیاز خاصی ندارد، پس کسی نمی‌تواند به این دلیل، ادعای برتری بر دیگران داشته باشد!

هدف از اشاره به این موضوع این بود که روشن شود، قصد اسائه ادب به روستاییان محترم و روستانشینان نیست، زیرا آنان روی چشم همگان جا دارند و زحمات‌شان در تولید برخی محصولات استراتژیک، آشکار و حفظ حرمت‌شان نیز لازم است.

روی سخن با مسئولان وزارت صنعت معدن و تجارت است که باوجود تبصره ۳ ماده ۱۳ قانون اصلاح قانون معادن برای برخورد با مزاحمان معادن منفعل هستند. چرا مسئولان در برابر عمل برخی اشخاص سودجو و معلوم‌الحال در مناطق گوناگون کشور که در مسیر تولید اختلال ایجاد می‌کنند، ساکت هستند؟

به عنوان نمونه ابتدا با مسدودسازی مسیر، تهدید و اجبار و سپس از طرق مختلف، معدندار را ملزم به باج دادن می‌کنند و در صورت موفق نبودن، حتی ممکن است دست به قتل فعال معدنی بزنند.

چطور معدنداری که در واقع مستاجر حاکمیت در بهره‌برداری از معدن است، باید در برابر شخص یا اشخاص فرصت‌طلبی که به‌صورت متحد، برای یک یا چند معدن در جاده‌های فرعی مزاحمت ایجاد و با در دست داشتن سلاح (گرم یا سرد) و سلب امنیت فعالان معادن را مجبور به پرداخت پول و باج‌دهی می‌کنند، هیچ پناهگاهی ندارد؟

معدنداری که با صرف هزینه‌های هنگفت و صرف زمانی طولانی از مجرای قانونی مجوز گرفته و متعهد به پرداخت حقوق دولتی است، مالک منافع معادن نیست، بلکه مالکیت معادن در اختیار حکومت است.

چرا باید معدنداران را با اجبار و تهدید یا حتی فشار برخی ذی‌نفوذان حوزه معدن، ملزم به پرداخت بخش قابل‌توجهی از ماحصل تلاش خود کنند؟

در این برهه از گسترش آگاهی و در زمانه و اقتدار نظامی و امنیتی جمهوری اسلامی ایران در منطقه و اخذ تمام مجوزهای لازم برای معدنکاری؛ آیا اعمال این اشخاص فرصت‌طلب، نادیده گرفتن کل سیستم وزارتخانه صمت و سیستم قانونی و اقتدار نظامی مملکت نیست؟

آیا این‌چنین افعالی، مصداق بارز جرم حدی قطاع‌الطریق موضوع ماده ۲۸۱ قانون مجازات اسلامی یا راهزنی موضوع ماده ۶۵۳ قانون تعزیرات نیست؟

آیا برخی افراد قلیل ذی‌نفوذ موثر در حوالی معدن که به‌جای حل و فصل یا توجیه معارضان محلی؛ فرآیند باج‌خواهی این‌گونه اشخاص سودجو با معدندار را تسهیل و مهیا می‌کنند، مصداق موضوع ماده ۶۱۱ از فصل شانزدهم قانون تعزیرات نیستند؟ و ایضا مباشر در جرم ماده ۶۶۸ قانون تعزیرات، نباید پاسخگو باشند؟

خوشبختانه معادن دولتی از این معضل در امان هستند و این امر مختص معادن خصوصی است که قریب ۸۵ درصد معادن کشور را تشکیل می‌دهند.

شایان ذکر است که معدنداران سالانه علاوه بر پرداخت حقوق دولتی، هزینه‌های بلاعوض زیادی در راستای گسترش زیرساخت و رفاه افراد ساکن در حوزه معدن می‌پردازند.

در مقابل، دولت هم موظف است میزانی از حقوق دولتی استیفاشده را مطابق تبصره ۶ ماده ۱۲ قانون اصلاح قانون معادن برای مردم ساکن در حوزه معدن هزینه کند.

مسئولان دلسوز و معظم و مدیران گرانقدر باید این نکته را مدنظر قرار دهند که علت توقف بخش قابل‌توجهی از محدوده‌های معدنی کشور، به‌وجود مزاحمت‌های پی‌درپی معارضان محلی برای باج‌خواهی برمی‌گردد که خارج از ضابطه قانونی، سعی در تصاحب دسترنج معدنکاران دارند!

در شرایط اقتصادی موجود که به فرمایش رهبر معظم انقلاب، جنگ اقتصادی است و تولیدکننده، جهادگر و رزمنده خط مقدم است، صنایع کشور بیش از پیش نیازمند تولیدات معدنی است.

گستردگی این عمل مجرمانه و سودجویانه برای بیشتر محدوده‌های اکتشافی و معادن فعال کشور و افزایش این عمل غیراخلاقی و غیرقانونی موجبات فرار سرمایه‌گذاران را از این حوزه پدید آورده است.

آیا این‌گونه امور که مصداق برهم زدن نظم عمومی جامعه و حفظ آن اوجب واجبات است، اخلال در امنیت و برهم زدن تعادل اقتصادی نیست؟

متاسفانه این موضوع عمومیت دارد و کل کشور را در بر گرفته است. کمابیش ۴۰ درصد معادن در سراسر ایران با این موضوع دست به گریبان هستند که هرچند وقت یک‌بار، فعالان معدنی مظلوم را به کام مرگ می‌کشاند و به‌تبع آن، خیل عظیمی از کارگران شغل خود را از دست می‌دهند، بخش قابل‌توجهی از منافع ملی از دست می‌رود، معادن دارای پروانه که ثروت ملی هستند، از حیزانتفاع خارج و اقتصاد کشور دچار چالش می‌شود، بنابراین جا دارد که این چالش‌ها با واکنش سریع و قاطع روبه‌رو شود. رفع این معضل ملی و اقتصادی، از مطالبات جدی فعالان معدنی است و از مسئولان کشوری و لشکری انتظار می‌رود، این موضوع را در سطح ملی و در شورای امنیت پیگیری کنند.

سنگ‌هایی که باید از پیش‌پای سرمایه‌گذاران برداشته شود

گنجینه معادن بوشهر را دریابیم

گروه معدن

عکس: روزگار معدن

معدن از بخش‌های اشتغالزایی است که می‌تواند با تامین مواد اولیه ارزشمند و قرار گرفتن در چرخه فرآوری، ارزش‌افزوده بالایی را به همراه آورد و علاوه بر تامین نیازهای کشور، ارزآوری گسترده‌ای هم به دنبال داشته باشد؛ توانمندی استان بوشهر هم با داشتن عرصه‌های گسترده معدنی از این قاعده جدا نیست.

به گزارش ایرنا، در زمان حاضر استان بوشهر ۲۴۸معدن فعال دارد که با سرمایه‌گذاری بیش از ۲هزار میلیارد ریال توانسته برای حدود یک هزار و ۱۰۰ نفر اشتغالزایی کند و سالانه ۲۶ میلیون و ۳۸ هزار تن انواع مواد معدنی از آنها استخراج، عرضه و به بازارهای خارجی صادر می‌شود.

با توجه به موقعیت جغرافیایی استان بوشهر در دامنه جنوبی زاگرس، بیشتر معادن آن را سنگ لاشه، آهک، شن و ماسه تشکیل می‌دهند، طوری که اکنون ۵۵واحد معدنی فعال و نیمه‌فعال معدنی در زمینه فرآوری شن و ماسه و ۲۳ واحد در زمینه سنگ گچ فعالیت می‌کنند و سه کارخانه سیمان نیز در این استان فعال است که ۸۰ درصد ظرفیت سیمان ساروج صادراتی است و ۷۰درصد تولید واحدهای تولیدی مُنددشتی و سیمان دشتستان در بازار داخلی عرضه می‌شود.

با این‌حال ظرفیت برای فعال کردن این بخش و به فعل رساندن ظرفیت‌های بالقوه خدادادی بوشهر بسیار بیش از اینها است؛ اگر با رفع موانع سدراه، امنیت به سرمایه‌گذاری در این بخش بازگردد و راه برای حضور پرشمارتر صاحبان سرمایه به این عرصه گشوده شود.

شناسایی معادن ارزشمند و دارای عیار بالا در استان بوشهر، ظرفیت معدنی آن را به طور چشمگیری ارتقا داده است، طوری که به گفته رئیس خانه معدن استان بوشهر معادن تازه شناسایی شده بیتومین و بوکسیت که در سال‌های اخیر در شهرستان دشتی این استان شناسایی شده در انتظار جذب سرمایه‌گذار داخلی و خارجی یا فعالیت ایمیدرو است تا برای حدود ۸ هزار نفر اشتغال بی‌آفرینند.

احمد مرادی می‌گوید: معادن بیتومین (ماده اولیه قیر) و بوکسیت (ماده اولیه آلومینیوم) شناسایی شده در بوشهر از معادن دارای عیار بالا و مورد نیاز کشور است اما با توجه به نیاز سرمایه‌گذاری هنگفت آن از عهده بخش خصوصی خارج است و نیاز به پیگیری دولتی برای جذب سرمایه‌گذار داخلی و خارجی یا فعالیت ایمیدرو (سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران) دارد.

علاوه بر این در شرایط کنونی نیز تولیدات معادن پس از مواد پتروشیمی از بیشترین کالاهای صادرات غیر نفتی استان بوشهر بوده و در یکسال گذشته گچ، سیمان، مواد اولیه سیمان، آهک، شن و ماسه از گمرکات بوشهر روانه آن‌سوی آب‌ها شده است؛ بی‌شک در صورت بهره‌برداری بهینه و بیشتر از این ظرفیت استان، می‌تواند ارزآوری هنگفتی را نصیب کشور کند.

اما آنچه امروز وجود چالش‌هایی کهنه توسعه، رونق و پویایی معادن استان بوشهر را معطل گذاشته و به گفته رئیس خانه معدن استان بوشهر نرخ رشد سرمایه‌گذاری در حوزه معدن در این استان پایین‌تر از میانگین کشوری و کمتر از ۱۰ درصد و میزان کوچ سرمایه‌گذاران از بخش معدن به صنعت و کشاورزی بسیار بالا است.

مرز نامعلوم معادن بوشهر، جریمه میلیاردی بهره‌برداران

مهمترین عامل این نقیصه را که از احمد مرادی جویا شدیم به ۲ مسئله ریشه‌دار اشاره کرد که سال‌هاست بهره‌برداران معادن را آزار می‌دهد و سرمایه‌گذاری در این بخش را برای دیگران غیرجذاب کرده است.

آنطور که او می‌گوید و البته مورد دستگاه‌های مرتبط نیز قرار دارد، یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که امنیت سرمایه‌گذاری را در این بخش تهدید می‌کند، تعارض و تداخل بین محدوده‌های معین معادن از سوی منابع طبیعی و اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت است.

مرادی ادامه می‌دهد: این تفاوت در بسیاری از موارد چندان زیاد نیست اما بهره‌برداری خارج از این حریم، می‌تواند جرایم میلیاردی برای فعالان این معادن در پی داشته باشد و این برای فعالان معادن تهدیدکننده است.

او اضافه کرد: بیش از ۹۰ درصد معادن استان گرفتار این مسئله هستند و باید این مشکل در شورای معادن با حضور دستگاه‌های متولی مورد بحث و تفاهم قرار گیرد و ممیزی این معادن مشخص شود.

این مسئله را از اداره‌کل‌های صنعت، معدن و تجارت و منابع طبیعی و آبخیزداری استان بوشهر پیگیری کردیم. به بیان اعظم صالحی رئیس اداره حفاظت و حمایت منابع طبیعی استان بوشهر، محدوده‌های معدنی پیش از گرفتن مجوز بهره‌برداری از منابع طبیعی استعلام می‌شوند و این اداره‌کل ظرف مدت ۲ماه نظر خود را همراه با ارائه نقشه، موقعیت محدوده مساحت و مختصات جغرافیایی آن ارائه می‌کند و اداره‌کل صمت نیز موظف است تا پروانه‌های بهره‌برداری را بر همین اساس صادر کند و در غیر این صورت وجاهت قانونی ندارد.

صالحی می‌گوید: معادنی که از سال ۹۷ تا کنون پروانه دریافت کرده‌اند در زمینه انطباق محدوده مورد موافقت منابع طبیعی با آنچه در پروانه درج شده، با مشکلی روبه‌رو نیست اما این مسئله مربوط به آن معادنی قدیمی است که پیش‌تر صادر شده است.

به اذعان او با بررسی پروانه‌های معدنی سال‌های دور مشخص شد که محدوده تعیین شده بسیاری از آنها درست نیست و نیاز به اصلاح محدوده دارد، این مسئله سال‌ها است که به وزارت صنعت، معدن و تجارت اعلام شده و اصلاحات لازم به رغم وقت‌گیر بودن باید از جایی آغاز شود.

وی اظهار می‌دارد: هنگامی که بهره‌برداران در خارج از محدوده‌های قانونی اقدام به برداشت کنند از سوی یگان حفاظت اداره‌کل منابع طبیعی استان بوشهر برای آنها پرونده تخلف تشکیل و به مراجع قانونی ارجاع می‌شوند.

صالحی با اذعان به اینکه نظارت بر فعالیت معادن در هر ۲ دستگاه منابع طبیعی و وزارت صمت باید ارتقا یابد، می‌گوید: احیا و بازسازی عرصه‌های منابع طبیعی تخریب شده بسیار دشوار و زمان‌بر است و لازم است که طرح‌های معدنی در هنگام دریافت پروانه طرح احیای خود را نیز ارائه کند چراکه عملی شدن این امر کمک شایانی به احیای عرصه‌ها ملی می‌کند.

اینکه پروانه‌هایی که با استفاده از تجهیزات گذشته صادر شده، در صورت دقیق نبودن و آسیب رساندن به عرصه‌های طبیعی باید اصلاح شوند از یکسو برای حفظ منابع طبیعی و پیشگیری از تبعاتی که می‌تواند به همراه داشته باشد، ضروری است و از سویی برای بازگرداندن آرامش به فعالیت و پویایی این بخش اقتصادی لازم است.

اما در این میان آنطور که رئیس اداره معادن اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان بوشهر می‌گوید، اکنون اداره‌کل منابع طبیعی این استان باید برای حل این مسئله اقدام کند.

به گفته عبدالنبی سهولی مسئله تعارض در محدوده پروانه‌های قدیمی بهره‌برداری معادن دارای سابقه است و سال ۹۶ وزات صنعت، معدن و تجارت و سازمان منابع طبیعی کشور به این نتیجه رسیدند که این مشکل برای بررسی بیشتر و اقدام برای آن به شورای‌عالی معادن کشور برود و اداره‌کل صمت استان‌ها نیز پیشنهادهای خود را برای تعیین‌تکلیف این مسئله ارائه کنند.

او می‌گوید: بنا بود تصمیماتی که در شورا به منظور اصلاح محدوده‌ها گرفته می‌شود فصل الخطاب باشد؛ آن زمان وزارت صمت مشکلات و پیشنهادهای معادن استان بوشهر را دریافت و در شورا مذکور ارائه کرد، اما هنوز این مسئله پا برجاست چراکه سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور وقت نظرهای استان‌های خود را احصا نکرده بود.

بسیاری از پروانه‌های بهره‌برداری معادن که در گذشته صادر شده و دارای محدوده یا موقعیت نادرستی بودند، برای اصلاح و ارائه شد و مورد تایید رئیس سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور قرار گرفت اما مجموعه استانی این دستگاه آن را نپذیرفته و هنوز پروانه‌ها اصلاح نشده است.

سهولی معتقد است اکنون برای حل این مسئله، اداره کل منابع طبیعی استان بوشهر باید برای هر یک از محدوده‌ها اعلام کند که با اصلاحات و مختصات تازه موافق است یا خیر تا پروانه‌های جدید را صادر یا مختصات ارائه شده را اصلاح کند؛ اقدامی که تاکنون انجام نداده است. در ارتباطی مجدد با رئیس اداره حفاظت و حمایت اداره‌کل منابع طبیعی استان بوشهر این گفته را با او در میان گذاشتیم. اعظم صالحی در این ارتباط توضیح داد: این نشست برای طرح سامان‌دهی معادن برگزار شد و اصلاحاتی از سوی سازمان صمت صورت گرفت اما محدوده‌های مورد موافقت منابع طبیعی در آن اصلاحیه‌ها در نظر گرفته نشده است.

> استان بوشهر با گنجینه‌های معدنی سرشار خفته در دامنه‌های جنوبی زاگرس، ظرفیتی بزرگ برای اشتغال‌زایی و رونق اقتصادی در این بخش دارد، اما برخی از مسائل و مشکلات انباشته از سالیان پیش، سرمایه‌ها را از عرصه کوچ داده است

سنگ اندازی معارضان محلی معادن

به عقیده رئیس خانه صنعت و معدن استان بوشهر یکی دیگر از چالش‌هایی که صاحبان سرمایه را از بخش معدن استان بوشهر گریزان کرده یا آنها به صنعت و کشاورزی کوچ داده است، پدیده معارضان محلی معادن است که فعالیت بهره‌برداران را متوقف می‌کند.

مرادی در این‌باره به خبرنگار ایرنا می‌گوید: مدعیان اراضی ملی یا دارای سند هستند یا پروانه چرا به آنها اعطا شده است که وضعیت در این صورت مشخص است و اما گاهی افرادی بدون داشتن سندی مدعی مالکیت آبا و اجدادی بر این اراضی می‌شوند و تا هنگام صدور رای دادگاه، به عاملی برای توقف فعالیت معدن می‌شوند. او با بیان اینکه این اتفاق به معنای متضرر شدن سرمایه‌گذار است، اذعان می‌کند: تنها در ۳ ماهه دوم امسال، فعالیت ۴ معدن در استان بوشهر به این دلیل متوقف شده است که بیش از ۱۰۰ نفر در این معادن اشتغال داشتند. رئیس خانه معدن استان بوشهر معتقد است که با همکاری بیشتر دستگاه قضایی در استان بوشهر و پیگیری استاندار این مسئله حل شدنی است چراکه براساس ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی، باید از هرگونه ایجاد مزاحمت مدعیان پیش از صدور رای جلوگیری شود.

معادن کوچک نیازمند سیاست‌های حمایتی

در گام بعد، وجود برخی از مشکلات، به چوب لای چرخی برای بهره‌برداران تبدیل شده که از جنبه‌هایی نیازمند حمایت‌های استانی و در ابعادی کلان نیازمند تصمیماتی ساختاری است.

تامین تجهیزات و ماشین‌آلات مورد نیاز معادن کوچک مقیاس که بیشتر معادن کشور را تشکیل می‌دهد یکی از مواردی است که به اعتقاد رئیس خانه معدن استان بوشهر نیازمند چاره‌اندیشی ساختاری است چراکه حجم اشتغال و ثروت‌آفرینی بالای را برای کشور و استان به همراه خواهد آورد.

او با بیان گلایه‌های خود به عنوان نماینده بخش خصوصی اذعان می‌کند در سطحی کلان، بیشترین حمایت از معادن بزرگ مقیاس صورت می‌گیرد درحالی که ۷۰درصد از معادن کشور مانند معادن استان بوشهر (شن و ماسه، سنگ، گچ و دیگر معادن از این دست) کوچک مقیاس که بسیار هم آسیب‌پذیر هستند اما بیشترین حمایت‌ها و سیاست‌ها به نفع معادن بزرگ مقیاس کشور صورت می‌گیرد.

مرادی افزود: حدود ۸۰ درصد از اشتغال معادن کشور در معادن کوچک و متوسط مقیاس است که با وجود اینکه حجم بالایی از اشتغال این بخش را در خود جای داده است، آسیب‌پذیر هستند.

وی عنوان کرد: این عدم حمایت خود را در بسیاری از صدور مجوزها نشان داده و به عنوان نمونه برای ماشین‌آلات نیاز معادن کوچک و متوسط مقیاس (مانند بیل‌های میکانیکی با قدرت کمتر) مجوز داده نشده است حال آنکه این ماشین‌آلات مستعمل و فرسوده هستند.

به اعتقاد مرادی لازم است در سطحی کلان، برای صدور این مجوز، کاهش عوارض گمرکی ماشین‌آلات معادن و دیگر نیازهای این بخش چاره‌اندیشی شود چراکه حجم بالایی از اشتغال را به همراه دارد.

این مشکلات نیز بهره‌وری معادن استان بوشهر را کاهش می‌دهد و با جای گرفتن در معادلات و حساب و کتاب‌های بخش خصوصی، سرمایه‌ها را از این بخش به سمت صنعت و کشاورزی کوچ می‌دهد.

رئیس اداره معادن اداره‌کل صنعت، معدن و تجارت استان بوشهر در این‌باره می‌گوید: براساس تصمیم گرفته شدن واردات ماشین‌آلاتی که توان تولید آن در داخل کشور وجود دارد، امکان‌پذیر نیست؛ در مورد معادن به عنوان نمونه بیل‌های میکانیکی با قدرت ۴۰۰ امکان واردات دارد اما بیل‌هایی با قدرت ۲۲۰ باید از داخل کشور تامین شود.

از سویی چنانکه سهولی می‌گوید هزینه این ماشین‌آلات در داخل کشور نسبت به خارج از کشور و واردات آن بیشتر است و بهره‌برداران تمایل دارند وارد کنند؛ در این صورت آنها می‌توانند براساس قانون از امکان واردات ماشین‌آلات مستعمل با ۵ تا ۱۰ سال کارمزد خارجی استفاده کنند با این شرط که پس از وارد شدن ۵سال در معدن آنها کار کند و در غیر این صورت جریمه می‌شوند.

با این حال او معتقد است که تولید ماشین‌آلات معدنی در کشور تابعی از عرضه و تقاضا است و در صورت برابری کردن این ۲ و افزایش ولیدات، شرایط بهبود می‌یابد.

به نظر می‌رسد حمایت‌های قانونی از معادن کوچک مقیاس در این زمینه باید به گونه‌ای باشد که ضمن تقویت صنعت ماشین‌سازی کشور در این بخش، باری بر دوش معادن کوچک مقیاس و اشتغالزایی کشور نیفتد.

لزوم میان‌داری شورای استانی معادن

امروز سرمایه‌گذاری در حوزه معدن شایسته میزان ظرفیت‌های بالقوه این استان نیست و درحالی که در بسیاری از استان‌های مشابه سالانه ده‌ها پروانه بهره‌برداری معادن صادر می‌شود، اما در استان بوشهر به شمار انگشتان دست نمی‌رسد؛ برخی از مشکلات حل نشده سال‌ها است که مانند سدی جلوی پویایی اقتصاد معادن را در این استان گرفته است.

آنطور که رئیس خانه معدن استان بوشهر می‌گوید و با نگاهی به اهداف قانونی شورای معادن، درست نیز به نظر می‌رسد، لازم است این چالش‌ها در نشستی با حضور استاندار به عنوان رئیس این شورا، به طور جدی با تفاهم اداره‌کل صمت، منابع طبیعی و دستگاه قضایی بررسی و تفاهم شود و یکبار برای همیشه با مصوبه شورای معادن استان بوشهر رفع شود چراکه سرمایه‌گذار در جایی حضور پیدا می‌کند که برای فعالیت امنیت داشته باشد. استاندار و رئیس شورای معادن استان بوشهر در آخرین نشست معادن که ۸مهرماه گذشته برگزار شد، حمایت از معدن کاران و توسعه زیرساخت‌های حوزه معدن را از ضرورت‌ها و نیازهای استان بوشهر دانست و به برخی از مشکلاتی که در قالب این گزارش بیان شد نیز اشاره کرد گفت در نشست‌های آتی باید برای جلوگیری از درخواست تعطیلی موقت برخی معادن این استان، نشست کارشناسی برگزار شود و راهکار مناسب برای رونق فعالیت معادن ارائه و از رکود فعالیت آنها جلوگیری شود.

این گفته باید هر چه زودتر رنگ عمل و تحقق به خود گیرد تا گره‌های بسته از سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری بهینه از گنجینه‌های معدنی استان بوشهر گشوده شود؛ برگزاری پرشمارتر نشست‌های شورای معادن این استان بوشهر ضرورت دارد چراکه با یادآوری اینکه به گفته فعالان امر بیش از ۷۰ درصد معادن با این مشکلات روبه‌رو هستند، تداوم این معضلات باعث هدر رفت روزانه حجم بالایی از ثروت و اشتغال می‌شود.

«روزگار معدن» با بررسی موضوع تامین تجهیزات معدنی مطرح کرد

ماشین‌آلات؛ شاهرگ فعالیت‌های معدن

عکس: روزگار معدن

کتایون ملکی

تامین ماشین‌آلات در بخش معدن به‌ویژه برای معادن کوچک و متوسط به‌عنوان شاهرگ اصلی فعالیت‌های معدنی محسوب می‌شود که بی‌توجهی به آن می‌تواند حجم زیادی از معادن را به‌کام تعطیلی بکشاند.

به‌گزارش «روزگار معدن»، بخش معدن باتوجه به عقب‌ماندگی‌هایی که بارها بر آن تاکید شده، نیازمند تامین زیرساخت‌های بسیاری است که بتواند از ذخایر موجود، بهره‌برداری درست داشته باشد.

این در حالی است که وجود ذخایر ارزشمند در کشور می‌تواند با توسعه صادرات منجر به کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی شود، اما همان‌طور که بیان شد، امروز پاشنه‌آشیل توسعه بخش معدن در گرو ورود نقدینگی و تامین ماشین‌آلات است تا بتوان میزان بهره‌وری در این بخش را افزایش داد.

باوجود اهمیت و جایگاه معدن در توسعه اقتصاد تاکنون برخی تصمیم‌گیری‌ها توانسته به طور مستقیم این پاشنه آشیل را هدف گرفته و منجربه توقف فعالیت در معادن به‌ویژه معادن کوچک و متوسط شود، این درحالی است که معادن کوچک و متوسط نقش مهمی در تولید و اشتغالزایی دارند که تعطیلی آنها منجربه کاهش در بخش‌های یادشده می‌شود.

نگاهی به ماجرا نشان می‌دهد، سرنخ اصلی در بخش تامین ماشین‌آلات معدنی به موضوع حمایت از تولید داخل بازمی‌گردد، هر چند در شرایط تحریمی و نوسانات نرخ ارز در بازار، حمایت از تولید داخل می‌تواند به‌نفع اقتصاد کشور باشد، اما فراموش نکنیم در برخی حوزه‌ها، کمبودهایی وجود دارد که نمی‌توان به‌سرعت انتظار تامین آنها در داخل کشور را داشت.

> باوجود اهمیت و جایگاه معدن در توسعه اقتصاد، تاکنون برخی تصمیم‌گیری‌ها به‌طورمستقیم این پاشنه آشیل را هدف گرفته و منجر به توقف فعالیت در معادن به‌ویژه معادن کوچک و متوسط شود

◉ ممنوعیت واردات ماشین‌آلات نیز بر همین اساس کلید خورد، اما مسئله آن است که آیا امروز بخش معدن می‌تواند تمامی نیازهای خود درباره ماشین‌آلات را از طریق ساخت داخل تامین کند؟

بدون‌شک امروز بسیاری از معادن به‌ویژه معادن کوچک و متوسط درگیر موضوع تامین ماشین‌آلات هستند و بارها اعلام شده که معادن به گورستان ماشین‌آلات فرسوده تبدیل شده‌اند، در نتیجه عقب‌نشینی در بحث ممنوعیت واردات ماشین‌آلات باید هرچه سریع‌تر از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت رقم می‌خورد.

در این‌باره سیدرضا فاطمی‌امین، وزیر صنعت، معدن و تجارت گفت: با توجه به اینکه در حوزه ماشین‌آلات معدنی با کمبود مواجه بودیم، از ابتدای امسال مقرر شد ۵۰ درصد از طریق ساخت داخل و ۵۰ درصد از طریق واردات، این کمبود جبران شود که این اقدام، کمک بزرگی به معدنکاران کرد، یعنی در ۶ ماه نخست امسال، معادل کل سال قبل، ماشین‌آلات تامین و تخصیص داده شد.

▣ تامین اعتبار برای ماشین‌آلات

این نظر می‌تواند ناشی از تلاش‌های فعالان بخش معدن باشد که توانستند وزارت صمت را متقاعد کنند تا کمبودها از طریق واردات تامین شود، در کنار آن، سازندگان داخلی نیز می‌توانند در حوزه ساخت تجهیزات، تعمیرات و... کار را توسعه داده و کم‌کم وارد تامین ماشین‌آلات در داخل کشور شوند، به‌نحوی که مدیرعامل شرکت تولید و تجهیزات سنگین هپکو، از نهایی شدن تامین اعتبار برای ساخت ۳ هزار و ۱۰۰ دستگاه انواع ماشین‌آلات معدنی تا پایان سال ۱۴۰۳ خبرداده و گفته است: براساس برنامه‌ریزی که با سازمان برنامه و بودجه انجام شده، ۶۰۰ دستگاه ماشین‌آلات سنگین در سال ۱۴۰۱، هزار دستگاه در سال ۱۴۰۲ و هزار و ۵۰۰دستگاه در سال ۱۴۰۳ تولید و در اختیار فعالان معدنی قرار می‌گیرد.

محمدعلی رفیعی اظهار کرد: براساس قراردادهایی که برای تامین قوای محرکه منعقد شده، تولید هزار دستگاه را برای سال جدید میلادی برنامه‌ریزی کرده‌ایم.

▣ تقاضای بازارهای منطقه

مدیرعامل شرکت تولید و تجهیزات سنگین هپکو بااشاره به تقاضای بازارهای منطقه برای خرید ماشین‌آلات معدنی ایرانی افزود: تقاضا برای خرید ماشین‌آلات معدنی در کشورهای همسایه زیاد است و باوجود آنکه طرف‌های خارجی سود بیشتری می‌دهند، اما اولویت ما تامین نیاز داخل است.

رفیعی با اشاره به فرسودگی ماشین‌آلات معدنی به‌عنوان چالش اصلی در حوزه معدنکاری گفت: هم‌اکنون، یکی از مشکلات اساسی در بهره‌برداری، کارآیی پایین ماشین‌آلات معدنی است که معادن را بلااستفاده می‌کند و باید این مشکل به‌صورت زیربنایی و اصولی برطرف شود.

▣ مشکلات جابه‌جایی مواد معدنی

وی بااشاره به مشکلات جابه‌جایی مواد معدنی افزود: در ۲۰ سال گذشته برنامه‌ریزی مشخصی برای این موضوع انجام نشده و در حال حاضر نیز ایمیدرو در رابطه با پیمانکاران معدنی راهبرد مشخصی ندارد. مدیرعامل شرکت تولید و تجهیزات سنگین هپکو ادامه داد: سالانه، توان تامین ۲ هزار دستگاه ماشین‌آلات موردنیاز معادن از طریق تولید، بازسازی و واردات ماشین‌آلات معدنی در کشور وجود دارد تا بتوان بازسازی و نوسازی در معادن را اجرایی کرد.

▣ حمایت از تولید داخل

اما نکته مهم در میان حمایت از تولید داخل، جلوگیری از فرصت‌سوزی است. بخش معدن ایران با در اختیار داشتن ذخایر ارزشمندی از مواد معدنی سال‌ها مورد بی‌مهری و عدم‌تمرکز مسئولان قرار گرفته که نتیجه آن تاکید بر عقب‌ماندگی است.

هم‌اکنون در حالی تاکید بر این موضوع می‌شود که تصمیم بر ممنوعیت واردات ماشین‌آلات معدنی می‌تواند به‌مثابه فرصت‌سوزی تلقی شود، آن هم در شرایطی که شرکت‌های بزرگ معدنی دنیا در تلاش هستند تا فعالیت‌های خود در بخش معدن را توسعه داده و سهم خود در بازار را بیش از پیش بالا ببرند.

▣ سخن پایانی

نگاه کارشناسی در کنار استفاده از تجربیات موجود در میان فعالان بخش معدن می‌تواند راهگشای اصلی این مشکلات باشد، در غیر این صورت، گره زده شده روزبه‌روز کورتر از قبل می‌شود و دیگر نمی‌توان به‌راحتی آن را با دست باز کرد. امروز تصمیمات در بخش معدن باید به‌صورتی باشد که بالادست و پایین‌دست و صنایع وابسته به‌صورت متوازن رشد داشته باشند و هر کجا توان تامین داخل نبود، سناریو واردات روی‌میز قرار بگیرد. در شرایط فعلی، لازم است تصمیمات در بخش معدن، کارشناسی‌تر باشد تا بتوانیم شاهد افزایش بهره‌وری باشیم.

۶۹ هزار قرارداد آتی در بورس کالا دست‌به‌دست شد

بیش از ۶۹ هزار قرارداد به ارزش نزدیک ۳۴۷میلیارد تومان در بازار قراردادهای آتی در هفته چهارم آبان میان معامله گران دست‌به‌دست شد که حجم معاملات نسبت به هفته قبل از آن، رشد ۲۰.۴ درصدی داشت.

به گزارش سازمان بورس و اوراق بهادار، ۶۹ هزار و ۳۹۰ قرارداد آتی به ارزش نزدیک ۳۴۷ میلیارد تومان در بازار مشتقه در هفته منتهی به ۲۷ آبان دست‌به‌دست شد.

بیشترین سهم معاملات بازار قراردادهای آتی در هفته‌ای که سپری شد، متعلق به زعفران با ۵۷ هزار و ۳۸۰ قرارداد به ارزش بیش از ۲۰۹ میلیارد تومان برای ۳ موعد تحویلی آبان، دی و اسفند سال ۱۴۰۱ بود.

برای صندوق طلا نیز ۱۰ هزار و ۵۶۴ قرارداد به ارزش بیش از ۱۳۵ میلیارد تومان در ۳ موعد تحویلی آذر و بهمن ۱۴۰۱ و فروردین ۱۴۰۲ در هفته منتهی به ۲۷آبان دست‌به‌دست شد.

نقره هم با دست‌به‌دست شدن یک هزار و ۴۴۶ قرارداد به ارزش نزدیک ۳ میلیارد و ۱۹ میلیون تومان در ۲موعد تحویلی آذر و دی ۱۴۰۱ روبه‌رو بود.

زعفران با سهم ۸۳ درصدی در حجم و ۶۰ درصدی در ارزش بیشترین سهم را از حجم و ارزش کل قراردادهای آتی را در اختیار داشت و این دارایی در رتبه نخست ایستاد.

سهم زعفران از حجم و ارزش معاملات نیز به ترتیب ۱۵ درصد و ۳۹ درصد بود.

معامله ۳۳ هزار تن قیر، گوگرد و عایق رطوبتی از بورس کالا

تالار صادراتی بورس کالای ایران در نخستین روز هفته میزبان دادوستد ۳۲ هزار تن قیر، ۲۰۰ تن عایق رطوبتی و یک هزار و ۵۰۰ تن گوگرد بود.

به گزارش بورس کالا، امروز و تالار فرآورده‌های نفتی و پتروشیمی نیز ۳ هزار و ۷۵ تن مواد پلیمری، ۱۶ هزار و ۷۲۵ تن مواد شیمیایی، ۳۰۰ تن قیر و یک هزار و ۶۰۰تن لوب کات معامله شد.

شایان ذکر است ۱۰ هزار تن گندله سنگ‌آهن، ۷هزار تن شمش بلوم، ۸۹ هزار تن آهن‌اسفنجی، ۴ هزار و ۳۰۱تن تیرآهن، ۵۰۰ تن میلگرد، ۳۰۱ تن ناودانی، ۲۰۵ تن مس مفتول و ۱۳۷ دستگاه خودرو جک در مدل‌های مختلف در تالار محصولات صنعتی و معدنی به فروش رسید.

تالار محصولات حراج باز هم معامله ۸۵ هزار تن کنسانتره سنگ‌آهن و ۸ هزار تن وکیوم باتوم را تجربه کرد. بازار فرعی نیز میزبان دادوستد ۱۹۶تن پشم شیشه، ضایعات آهنی و میلگرد کلاف بود. در مجموع ۱۳۷ دستگاه خودرو ۳۰۵ هزار و ۵۱۳ تن انواع کالا در تالارهای مختلف بورس کالای ایران معامله شود.

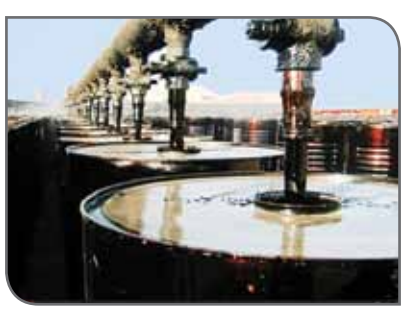
صادرات ۲.۵ میلیون تنی قیر تنها در ۷ ماه

معاون دفتر صنایع غیرفلزی وزارت صنعت، معدن و تجارت از صادرات ۲.۵ میلیون تن قیر در ۷ ماه نخست امسال خبرداد.

به‌گزارش مهر، سیدمحمد حسام‌زاده، معاون دفتر صنایع غیرفلزی وزارت صنعت در برنامه روی خط اقتصاد رادیواقتصاد گفت: در سال گذشته نیز به میزان ۴ میلیون و ۳۰۰ هزار تن قیر از کشور صادر شده بود.

وی همچنین اظهار کرد: بازارهای هدف قیر ایران بیشتر کشورهای همسایه مثل پاکستان، عراق، دوبی و همین‌طور بخشی هم از ممالک آفریقایی است.

معاون دفتر صنایع غیرفلزی وزارت صنعت، معدن و تجارت گفت: قیر یکی از مهم‌ترین کالاهای صادراتی غیرنفتی در کشور است و نقش اساسی در حوزه اقتصاد ایران دارد. وی در ادامه ظرفیت سالانه تولید قیر در ایران را براساس صدور پروانه‌های مورد بهره‌برداری ۲۴میلیون تن اعلام کرد و افزود: در حال حاضر میزان تولید انواع قیر در کشور سالانه ۵.۵ تا ۶ میلیون تن است.حسام‌زاده اظهار کرد: از این میزان تولید، بخشی به مصرف داخل کشور می‌رسد و قسمتی هم سالانه روی ریل صادرات قرار می‌گیرد. وی افزود: مهم‌ترین عامل رقابت واحدهای تولیدی قیر ایران در بازارهای کشورهای همسایه تعیین نرخ خوراک و استمرار عرضه خوراک به واحدهای تولیدی این محصول در کشور است. حسام‌زاده در ادامه با بیان اینکه واحدهای تولیدکننده قیر در ایران دولتی نبوده، بلکه خصوصی یا خصولتی هستند، یادآور شد: بخش عمده‌ای از تولید قیر در کشور مربوط به ۲ پالایشگاه بزرگ یعنی نفت جی و قیر پاسارگاد و بقیه مربوط به واحدهای بخش خصوصی است.

یادداشت

از افزایش حقوق دولتی تا تعطیلی معادن

کتایون ملکی
خبرنگار

با نزدیک شدن به فصل تصویب بودجه ۱۴۰۲، بار دیگر فعالان بخش معدن باید نگران افزایش غیرکارشناسی این رقم در بودجه اهدایی از سوی دولت به مجلس شورای اسلامی باشند؛ اتفاقی که می‌تواند منجربه دلسرد شدن بخش زیادی از فعالان این بخش و باعث شود، برخی دیگر عطای معدنکاری را به لقایش ببخشند.

اما فلسفه حقوق دولتی چیست؟ بخشی از حقوق دولتی یا مالیاتی که معدنی‌ها در ازای بهره‌برداری از ذخایر به دولت می‌دهند، باید صرف توسعه این بخش شود و به آن بازگردد؛ موضوعی که برخی معتقدند تا امروز محقق نشده و امروز به محل بحث از سوی نمایندگان مجلس و معدنی‌ها با دولت تبدیل شده است.

در واقع همان‌طور که مشخص است، هدف از دریافت حقوق دولتی در معادن، جبران خسارت برای انتقال مالکیت آن ماده معدنی به پرداخت‌کننده مالیات یا حق فروش آن ماده معدنی است، اما در سال‌های اخیر چه بلایی برسر بررسی حقوق دولتی آمده است؟

به‌گفته بسیاری از کارشناسان، در سال‌های اخیر و با توسعه فعالیت‌های معدنی، توجه و تمرکز دولت بر این بخش افزایش یافته؛ تمرکزی که البته نتیجه آن تسهیل مسیر توسعه نبود و گاهی با تصمیم‌گیری‌های یکباره و غیرکارشناسی، باعث شد مانعی جدید در مسیر فعالیت‌های معدنی پیش آید و علاوه بر کاهش بهره‌برداری از معادن، منجر به کاهش صادرات در صنایع معدنی هم بشود.

برای بررسی بهتر این موضوع، باید نگاهی به حقوق دولتی در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ داشته باشیم. هر ساله دولت با جهش‌های یکباره و پیشنهاد رقم حقوق دولتی در بودجه سال آینده خود، معدنی‌ها را دچار شوک می‌کند.

در بودجه پیشنهادی سال ۱۳۹۹، دولت با رشدی ۸۹ درصدی نسبت به سال قبل از آن، رقم ۲ هزار و ۸۲۴ میلیارد تومان را برای حقوق دولتی پیشنهاد داد، در حالی که این عدد در سال ۹۸، به میزان هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان بود.

آنطور که به‌نظر می‌آمد، بررسی بازارهای جهانی و افزایش تقاضا برای مواد معدنی برای دولت خوشایند بود و توانست مسیر جدید اعتباری برای خود بگشاید، اما سرعت جهش دولت در پیشنهاد حقوق دولتی رو به افزایش بود و این رقم در سال ۱۴۰۰ به ۸ هزار میلیارد تومان رسید.

در واقع دولت به این نتیجه رسید که می‌تواند میزان درآمد خود از بخش معدن را به راه‌های مختلف افزایش دهد، بدون آنکه بخشی از این عدد به بخش معدن بازگردد. متاسفانه عملکرد در این زمینه به اندازه‌ای ضعیف است که حالا صدای مجلس نیز درآمده و گفته می‌شود عملکرد سازمان برنامه و بودجه در توزیع حقوق دولتی معادن قابل‌قبول نیست. باید ۱۵ درصد از حقوق دولتی به استان‌های محل استقرار معادن، ۱۲ درصد به منابع‌طبیعی، ۳درصد به نظام مهندسی برای تحقق اهداف تعیین‌شده در قانون مربوطه، ۶۵ درصد به وزارت صمت برای توسعه زمین‌شناسی و اکتشاف و اجرای بهینه تکالیف و ماموریت‌های توسعه بخش معدن و صنایع‌معدنی و ۵ درصد به صندوق بیمه فعالیت‌های معدنی اختصاص یابد.

این در حالی است که سالانه این عدد در حال افزایش است و در مقابل نه معدنکار و نه مردم از این منابع منتفع نمی‌شوند.

شاید اگر کمی زاویه دید خود را گسترده‌تر کنیم، تبعات افزایش حقوق دولتی را بهتر مشاهده و بررسی کنیم. افزایش تعطیلی معادن سنگ‌آهن در سال‌های اخیر با افزایش حقوق دولتی، در بخش خصوصی سرعت زیادی به خود گرفته است. در حالی که در بخش معدن، SMEها نقش مهمی در تولید و اشتغالزایی دارند، اما بیشتر موانع در مسیر تولید آنها قرار دارد که یکی از آنها همان موضوع حقوق دولتی است و می‌تواند میزان معادن غیرفعال را افزایش دهد.

معادن کوچک و متوسط به‌ویژه در حوزه سنگ‌آهن که باتوجه به تحقق افق ۱۴۰۴ در صنعت فولاد که نگرانی‌هایی در تامین مواد اولیه آن وجود دارد، می‌توانند نقش مهمی ایفا کنند، اما آیا با افزایش حقوق دولتی، مشکلاتی همچون تامین ماشین‌آلات و...، می‌توان امیدوار به توسعه فعالیت این معادن بود؟

هرچند میزان تولید مواد معدنی مشخص و ۴۹۰ میلیون تن است، اما دولت اصرار دارد که به‌صورت نجومی حقوق دولتی را افزایش دهد؛ بله نجومی، زیرا افزایش‌های اخیر دیگر نه تصاعدی است، نه پلکانی، بلکه ضربه‌ای کاری به فعالیت‌های معدنی است که در همین سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ توانست بر تعداد معادن غیرفعال اضافه کند و باتوجه به شرایط حاکم مزیدی بر علت شده و تولید را کاهش دهد. امروز باید نگران بود که حقوق دولتی برای سال ۱۴۰۲ قرار است، به چه رقمی برسد؟ هرچند نرخ مواد معدنی فزونی یافته، اما آیا بررسی شده است که هزینه‌های تولید، کارگری و... تا چه اندازه برای فعالان بخش معدن افزایش یافته است؟ آیا صادرات به‌راحتی انجام شده و سود چشمگیری روانه جیب فعالان بخش معدن شده یا آنکه محاسبه حقوق دولتی، عوارض صادراتی، تاثیرات تصمیمات خلق‌الساعه توانسته به دلسرد شدن برای ادامه دادن فعالیت‌های معدنی کمک کند. باید پیش از پیشنهاد رقم جدید حقوق دولتی برای بودجه سال ۱۴۰۲ به مجلس شورای اسلامی، ابتدا به این سوالات پاسخ داد و پس از آن دید درپی افزایش‌های نجومی تا چه اندازه دولت در تحقق اهداف موفق بوده است.

روزگار معدن

سه‌شنبه ● اول آذر ۱۴۰۱ ● ۲۷ ربیع‌الثانی ۱۴۴۴ ● ۲۲ نوامبر ۲۰۲۲ ● سال پنجم ● شماره ۹۶۵

صاحب امتیاز:
موسسه فرهنگی و هنری روزگار وصل

مدیر مسئول و سردبیر:
ناصر بزرگمهر

فنی و هنری:
مهدی نجفی

نمایندگی دفتر اروپا:
چکاوک بزرگمهر

آدرس: تهران- میدان هفتم تیر- خیابان قائم مقام فراهانی- پلاک ۷۴
تلفن: ۸۸۷۲۲۷۳۲ - تلفن همراه: ۰۹۹۹۱۹۵۷۶۱ -نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰
پیامک: ۳۰۰۸۲۱۹۰ - ایمیل سازمان آگهی‌ها: ads.smtnews@gmail.com
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵

چاپ: هنر سرزمین سبز

www.Madandaily.com
www.instagram.com/Madandaily
www.twitter.com/Madandaily
www.t.me/Madandaily
E-mail:info@madandaily.com
tozi.smtnews@gmail.com

ضربه قطعی گاز به صنایع بورسی کشور جدی است

گروه معدن

این روزها و با کاهش دمای هوا میزان مصرف گاز به شدت افزایش یافته است و این مسئله موجب کمبود و قطعی گاز خواهد شد. با توجه به اینکه قطعی گاز در بُعد خانگی میسر نیست در نتیجه این قطعی به صنایع تحمیل خواهد شد قطعی برق با قطعی گاز قابل مقایسه نیست، واقعیت این است که این اتفاق در بحث گاز امکان‌پذیر نیست زیرا گاز به عنوان خوراک صنایع استفاده می‌شود.

دوباره فصل سرما فرارسید و میزان مصرف گاز خانگی به شدت افزایش یافت. این افزایش مصرف گاز خانگی قطعا به مانند سال‌های گذشته به کمبود و در نهایت قطعی گاز منجر خواهد شد و این درحالی است که ایران دارای دومین ذخایر گاز دنیا است. برای تامین گاز و پاسخگویی به نیاز، قطعی گاز در بُعد خانگی اتفاق نخواهد افتاد و این قطعی دوباره به صنایع تحمیل خواهد شد.

جلوگیری از هدررفت انرژی با تعرفه‌گذاری پلکانی گاز خانگی

آرش نجفی، رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران در گفت‌وگو با مهر درباره میزان اثرگذار بودن اجرای تعرفه‌گذاری پلکانی گاز خانگی بر جلوگیری از هدررفت انرژی گفت: پلکانی کردن افزایش قیمت گاز سیاست مناسبی است به شرطی که اجرای تعرفه‌گذاری پلکانی گاز خانگی تورم‌زا نباشد.

به این معنی که وقتی سیاست افزایش قیمت برای مصرف‌کننده‌های گاز خانگی را اجرا می‌کنیم باید ابزار لازم برای کاهش مصرف گاز را هم برای آنها تعریف کنیم.

وی در ادامه افزود: اگر اجرای تعرفه‌گذاری پلکانی گاز خانگی بدون اقدامات بهینه‌سازی مصرف انرژی انجام شود، در واقع به این معنی است که هزینه‌اش از مخاطب دریافت می‌شود و به این صورت تمام مردم یک افزایش قیمت تحمیلی بابت اجرای تعرفه‌گذاری پلکانی گاز را متحمل می‌شوند، به این دلیل با اجرای این طرح به این صورت فقط تورم برای ما به ارمغان می‌آید و موفقیتی در اجرا نخواهیم داشت.

نجفی درباره علت هدر رفت بالای گاز خانگی در کشور در مقایسه با سایر کشورهای جهان گفت: متأسفانه در سنوات گذشته روشی در کشور با عنوان لوله کشی گاز سراسری اجرا شد تا به این وسیله گاز را به تمام منازل ببرند.

رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران ادامه داد: در سنوات گذشته ۲۱میلیون بخاری گازی در کشور توزیع شده که این بخاری‌ها از نظر بهینه‌سازی مصرف انرژی موقعیت مناسبی ندارند. مصرف عجیب و غریب زمستانی از گاز خانگی به دلیل استفاده از همین بخاری‌های گازی را داریم.

رئیس انجمن بهینه سازی مصرف انرژی ایران در ادامه در توضیح سایر دلایل عدم استفاده بهینه از گاز خانگی توضیح داد: به خاطر ضعف تکنولوژیکی بخش عمده‌ای از واحدهای مسکونی ما که درحال‌حاضر درحال احداث هستند دارای موتورخانه‌های مناسب و با راندمان بالا نیستند و عایق‌کاری کافی ندارند.

وی افزود: علاوه بر این مبحث ۱۹ مقررات ملی ساختمان بیش از ۲۰ سال است که وضع شده ولی نظارت عالی بر آن وجود ندارد و به همین دلیل هدررفت انرژی در منازل مسکونی ما بالا است.

◉ تعویض بخاری‌های گازسوز چقدر در صرفه‌جویی گاز تأثیر دارد؟

رئیس انجمن بهینه‌سازی مصرف انرژی ایران توضیح داد: براساس مطالعاتی که شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت انجام داده مشخص شده که ما به ازای تعویض بخاری‌های گازی با استاندارد پایین می‌توانیم ۶۰۰ مترمکعب در هر فصل زمستان صرفه‌جویی در مصرف گاز داشته باشیم.

وی با طرح این سوال که با چه شرایطی می‌توانیم در اجرای تعرفه‌گذاری پلکانی گاز خانگی موفقیت داشته باشیم؟ توضیح داد: به این شرط که بخاری‌های گازی با سطح مصرف گاز A را در بین مردم توزیع کنیم.

پیشنهاد ما به دولت این بوده که بخاری‌های گازی با سطح مصرف A را به صورت رایگان در بین مردم توزیع و بخاری‌های غیراستاندارد آنها را جمع کنند، سپس سیاست قیمت‌گذاری تعرفه‌گذاری پلکانی گاز خانگی را هم تعریف کند.

نجفی ادامه این سیاست را اجرای ماده۱۲ و قانون بهینه‌سازی گاز صرفه‌جویی شده اعلام کرد و گفت: گاز صرفه‌جویی شده بعد از این مرحله به قیمت پتروشیمی به پتروشیمی‌ها به فروش برسد.

به این ترتیب ظرف ۳ سال هزینه‌ای که دولت برای دادن بخاری گازی رایگان به مردم هزینه کرده فقط از محل صرفه‌جویی گاز باز می‌گردد.

به گفته این مقام مسئول، با این اقدام مردم بدون دردسر و با رعایت الگوی مصرف هزینه کمتری بابت گاز خانگی می‌پردازد و به این صورت همه برنده هستند.

رئیس کمیسیون انرژی اتاق بازرگانی ایران توضیح داد: دولت و شرکت گاز باید موظف شوند همزمان با اجرای طرح تعرفه‌گذاری پلکانی ابزار کاهش مصرف گاز را هم در اختیار مصرف‌کننده قرار دهند وگرنه طرح موفق نخواهد بود.

نجفی درباره روند اجرای طرح تعرفه‌گذاری پلکانی گاز خانگی در سایر کشورهای جهان توضیح داد: طرح تعرفه‌گذاری پلکانی گاز خانگی در همه کشورهای جهان اجرا می‌شود و در همه این کشورها به آن طرح تصاعدی می‌گویند ولی قبل از اجرای طرح ابزار، تجهیزات، علم و آگاهی کافی را در اختیار مردم قرار می‌دهند و سپس اقدام به افزایش قیمت می‌کنند.

رئیس انجمن بهینه‌سازی مصرف انرژی ایران تاکید کرد: وقتی مردم امکان صرفه‌جویی ندارند قطعا نمی‌توانند از راحتی خانواده خود بکاهند و اقدام به صرفه‌جویی کنند.

وی درباره زیان صنایع بورسی و غیربورسی از ناترازی گاز گفت: ضربه‌ای که زمستان‌ها از کسری تراز گاز طبیعی به صنایع بورسی و غیربورسی وارد می‌شود خیلی جدی است.

درست است که صنایع تابستان امسال را با اجرای برنامه‌هایی بحران کمبود برق را پشت سر گذاشتند، ولی واقعیت این است که این اتفاق در بحث گاز امکان‌پذیر نیست زیرا گاز به عنوان خوراک صنایع استفاده می‌شود.

رئیس انجمن بهینه‌سازی مصرف انرژی ایران در پایان تاکید کرد: از یک ماه دیگر گاز صنایع پتروشیمی و فولاد به دلیل ناترازی گازطبیعی قطع می‌شود. وقتی امکانات آنها قطع شود منافع بسیار زیادی را از دست می‌دهند.

عکس: آیدا فریدی

چالشی جدی در زمینه تولید و مصرف گاز

نیما میرزایی کارشناس و تحلیلگر بازار سرمایه در گفت‌وگو با خبرنگار نبض بورس گفت: ایران دارای دومین ذخایر گازی دنیا است و به دلیل مدیریت غلط و مصرف بیش از حد استاندارد با چالشی جدی در زمینه تولید و مصرف گاز مواجه شده است. وی ادامه داد: طبیعتا با توجه به اینکه قطعی گاز در بُعد خانگی آن تبعات اجتماعی را به همراه خواهد داشت در نتیجه این قطعی گاز به صنایع تحمیل خواهد شد. پیش‌بینی هم این بود که این قطعی گاز در سال‌جاری باز هم رخ دهد و در مقایسه با سال‌های گذشته حتی شدیدتر هم باشد. این تحلیلگر بازار سرمایه با طرح این پرسش که حالا این قطعی گاز بر روی کدام صنایع تاثیر بیشتری خواهد داشت، پاسخ داد: صنایع انرژی بر و مصرف‌کننده گاز در درجه اول پتروشیمی‌ها، فولادی و سیمانی‌ها می‌باشند. وی افزود: در خصوص پتروشیمی‌ها در ماه گذشته مکررا تاکید داشتم که با توجه به اینکه فرآیند آنها به گونه‌ای است که در بسیاری از مجتمع‌های پتروشیمی عملا امکان قطع گاز وجود ندارد و با توجه به اینکه این مسئله می‌تواند آسیب‌های جدی را به فرآیند تولید وارد کند بنابراین حتما باید جریان ورودی ممتد سوخت و مخصوصا مواد اولیه که گاز هست را داشته باشند. در نتیجه پتروشیمی‌ها کمترین اثر را می‌پذیرند. میرزایی ادامه داد: درباره صنایع فولادی و سیمانی هم باید گفت که طبیعتا این مسئله بر روی میزان تولید آنها اثر خواهد گذاشت اما با توجه به اینکه از یکسو هر گونه کاهش ظرفیت تولیدی در شرایطی که بازار به شدت تقاضای بالایی بر روی محصولات فولادی و سیمانی دارد و از سوی دیگر دولت هم مهم‌ترین وعده اقتصادی خود یعنی ساخت ۴ میلیون واحدی مسکونی در ۴ سال را داده است، بنابراین پیش‌بینی می‌شود که این تقاضای زیاد و برهم خوردن عرضه و تقاضا باعث افزایش قیمت این محصولات در بازار شود. وی در انتها گفت: بنابراین اثر کاهش ظرفیت تولید به دلیل قطعی گاز، اثر خیلی قابل‌توجهی در صورت‌های مالی نخواهد بود و برآیند آن از طریق افزایش قیمت‌ها تاثیر چندانی نمی‌گذارد ولی از نظر بازار سرمایه و سهامداران عجول این صنایع در کوتاه‌مدت روی تابلو شاهد اثرات منفی آن خواهیم بود.

سخن پایانی

در تحلیل بنیادی صنایع بورسی در ۲ سال اخیر به ریسک‌هایی مانند قطع برق و گاز در صنایع پرداخته می‌شود، اما نکته درستی که نجفی به آن تاکید ویژه می‌کند استفاده گاز به عنوان خوراک اصلی صنایع بوده که وزن بیشتری در سودآوری یا زیان‌دهی شرکت‌ها دارد.

اقدامات بانک مرکزی، ارزپاشی یا مداخله منطقی؟

بانک مرکزی در روزهای اخیر، به منظور کنترل نوسانات و التهابات ارزی، شرایط جدیدی برای عرضه ارز اعلام کرد.

بر همین اساس، برای تسهیل در تخصیص و عرضه ارز سهمیه‌ای به متقاضیان حقیقی، اقداماتی چون عرضه ارز در سامانه برخط بازار متشکل ارزی، انتشار گواهی سکه، تولید سکه از طلای آب شده با همکاری بخش خصوصی و فراهم شدن خرید ارز از بانک‌ها را در دستورکار خود قرارداد.

علاوه بر این، بانک مرکزی به منظور تسهیل در عرضه ارز در اطلاعیه‌ای اعلام کرد که متقاضیان ارز می‌توانند علاوه بر مراجعه به صرافی‌ها به شعب منتخب ۴ بانک ملی ایران، صادرات، ملت و تجارت برای تأمین نیازهای خود مراجعه کنند.

درحال‌حاضر ۴۰ شعبه منتخب از این بانک‌ها اقدام به عرضه ارز با نرخ توافقی می‌کنند.

این تصمیمات البته انتقادات بسیاری را از سوی برخی رسانه‌ها به دنبال داشت تا جایی که گزارش‌هایی با تیتر «ارزپاشی بانک مرکزی» منتشر شد، اما آیا تعبیر این اقدامات بانک مرکزی به پدیده مذمومی مانند ارزپاشی منطقی است؟

▣ نگاهی به ایرادات منتقدان به نحوه جدید تخصیص ارز

بر اساس تحلیل رسانه‌های مخالف، عرضه ارز بیش از نیاز بازار بوده و اقدام بانک مرکزی را می‌توان «ارزپاشی» قلمداد کرد. از طرفی این رسانه‌ها با استناد به سابقه اقدامات این‌چنینی، ارزپاشی را راه‌حل مناسبی برای مقابله التهابات ارزی نمی‌بینند.

مسئله دیگر مورد انتقاد به اقدام بانک مرکزی، زیر سوال بردن اصل مداخله دولت در بازار ارز است. این افراد با استناد به دیدگاه طرفداران اقتصاد آزاد، هرگونه اقدام بانک مرکزی در بازارهای پولی و مالی را مصداق دخالت دولت در اقتصاد و آن را مضر می‌دانند.

این رسانه‌ها، با استناد به افزایش توزیع ارز مطابق روش جدید بانک مرکزی، مدعی هستند، مسئله مهم و اولویت بانک مرکزی، برچیده شدن صف خرید دلار از خیابان بوده و آن را به پشت درگاه‌های اینترنتی هدایت کرده است.

◉ آیا بانک‌مرکزی اقدام به ارزپاشی می‌کند؟!

براساس یک تعریف کلی، واژه «ارزپاشی» معمولا به تزریق پرحجم ارز در بازار با نرخی بسیار پایین‌تر از بازار آزاد اطلاق می‌شود، این درحالی است که درحال‌حاضر بر اساس سیاست بانک مرکزی، ارز سهمیه‌ای با نرخ توافقی که اختلافی ناچیزی با بازار آزاد دارد، عرضه می‌شود.

از طرف دیگر، بعضی از رسانه‌ها در مقام دفاع از اقدامات اخیر بانک مرکزی، ظاهر شده و اینگونه ادعا کردند که هرگونه دخالت بانک مرکزی در بازار ارز، با فرض ورود بانک مرکزی به بازار و تزریق ارز در قالب ارز سهمیه‌ای و مسافرتی، باتوجه به نرخ نزدیک به بازار آزاد ارزهای سهمیه‌ای، آثار ضد تورمی به دنبال خواهد داشت، چراکه این اقدام از یکسو باعث جمع‌شدن نقدینگی از بازار شده و مهم‌تر از آن باعث کاهش حجم پایه پولی از محل کاهش دارایی‌های خارجی بانک مرکزی می‌شود. اما در این بین واقعیت چیست و آیا اقدامات اخیر بانک مرکزی، قابل دفاع است؟

◉ چرا بانک‌مرکزی باید در بازار ارز مداخله کند؟

در همین رابطه یحیی لطفی‌نیا کارشناس اقتصادی در مصاحبه با مهر در مورد اقدام اخیر بانک مرکزی گفت: کلیت استدلال‌های مطرح شده توسط بانک مرکزی در خصوص تفاوت بین ارزپاشی و مداخله، صحیح است؛ مداخله بانک مرکزی در بازار ارز به‌منظور جلوگیری از نوسانات شدید و ایجاد ثبات در بازار یک امر پذیرفته شده در ادبیات علم اقتصاد است، از طرفی تجربه جهانی نیز آن را تأیید می‌کند.

لطفی‌نیا در مورد کاهش تورم بر اثر مدیریت نقدینگی با اقدام اخیر بانک مرکزی، توضیح داد: این موضوع در شرایطی مطرح می‌شود که اقتصاد در شرایط عادی و نرمال خودش باشد نه اقتصادی که در شرایط تحریم است و هر یک اسکناس ارزی و دلار اهمیت ویژه‌ای برای اقتصاد کشور دارد؛ مطرح‌شدن این مسئله که به بهانه جمع‌کردن نقدینگی و آثار ضد تورمی، به بازار ارز تزریق شود، راهکار مناسبی نیست.

▣ کاهش تورم، دلیل خوبی برای فروش ذخایر ارزی نیست

وی ادامه داد: ذخایر ارزی بانک مرکزی به‌عنوان یک پشتوانه باید به‌طورجدی موردتوجه قرار گیرد و اصلاً توصیه نمی‌شود ارز به‌عنوان راهکار ضد تورمی در سطح بازار عرضه شود؛ چراکه در بلندمدت این موضوع تبعاتی دارد ازجمله اینکه قدرت حاکمیتی و مدیریتی بانک مرکزی را کاهش خواهد داد.

این کارشناس اقتصادی در بخش پایانی اظهاراتش گفت: مهم‌ترین نکته این است که تزریق ارز به بازار به‌منظور مدیریت کل‌های پولی اقدام صحیحی نیست چراکه تبعات خالی‌شدن ذخایر ارزی بانک مرکزی در بلندمدت بیش از مدیریت کل‌های پولی در کوتاه‌مدت است.

▣ بانک مرکزی باید عرضه و تقاضا ارز در بازار را رعایت کند

محمود بهمنی رئیس‌کل اسبق بانک مرکزی نیز در اظهاراتی در مورد مداخله‌گری بانک مرکزی گفته بود: دلیل نوسانات در بازار ارز، به کیفیت عرضه و تقاضا بستگی دارد.

اگر بتوانیم ارز موردنیاز واردکنندگان و سایر مصارف واقعی را تأمین کنیم، بازار ارز قابل‌کنترل خواهد بود و نرخ ارز کاهش می‌یابد. زیرا در این صورت، متقاضیان ارز کمتر به بازار آزاد برای تأمین ارز مورد نیازشان مراجعه خواهند کرد.

وی ادامه داد: فارغ از اتفاقات مقطعی سیاسی، بازار ارز قابل‌کنترل و هدایت است.

بانک مرکزی با ایفای نقش خود می‌تواند، با اتخاذ سیاست‌های منطقی و راه‌گشا، ارز موردنیاز تقاضای واقعی را شناسایی، تأمین و آرامش را به بازار برگرداند.

▣ تشکیل صف ارز، عامل روانی افزایش نرخ دلار

نکته دیگر، تأکید رسانه‌های منتقد اقدام بانک مرکزی بر مسئله اهمیت برچیدن صف خرید ارز برای بانک مرکزی بود. قطعاً اعمال سیاست‌های پولی و ارزی کارآمد برای جلوگیری از افزایش نرخ ارز و ایجاد تعادل در عرضه و تقاضا، اولویت دارد.

اما ایجاد صف خرید ارز مقابل صرافی‌ها، عملاً سیگنال افزایش تقاضا و رشد نرخ ارز را به بازار ارسال می‌کند.

در نتیجه اتخاذ سیاستی برای جلوگیری از ایجاد صف، درواقع مدیریت عوامل روانی اثرگذار بر نرخ ارز خواهد بود.

مداخله در بازار ارز برای تثبیت و ایجاد تعادل در راستای ثبات اقتصاد کلان از سوی کشورهای مختلف، انجام می‌شود.

بررسی مقالات بانک تسویه بین‌المللی از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۳ و سایر مطالعات در مورد انگیزه‌ها و بازارهای نوظهور، مداخله دولت‌ها در بازار ارز را حول محورهای زیر توضیح می‌دهد.

▣ سخن پایانی

بر این اساس، علت ورود بانک مرکزی به‌عنوان مداخله‌گر بازار ارز با توجه به تجربیات جهانی کاملا نطقی است. زیرا بانک مرکزی در حقیقت نماینده دولت در بازار ارز بوده و به‌عنوان بیشترین عرضه‌کننده و متقاضی بازار ارز شناخته می‌شود.

درنتیجه اصل دخالت این بازیگر قدرتمند در بازار برای ایجاد تعادل در عرضه و تقاضای ارز انکارناپذیر است.

بر اساس آنچه که گفته شد نمی‌توان، اقدام اخیر بانک مرکزی را ارزپاشی دانست؛ چراکه مداخله ارزی بانک مرکزی در بازار ارز، صرفا محدود به ایران نبوده و بانک‌های مرکزی کشورهای مختلف نیز به‌عنوان نماینده دولت در این بازار مداخله می‌کنند.

از طرف دیگر اما تصور ضدتورمی بودن این اقدام دولت نیز نادرست است؛ زیرا از نظر کارشناسان اقتصادی، در شرایط فعلی، کاهش نقدینگی با افزایش عرضه ارز، راهکار مناسبی برای کنترل تورم محسوب نمی‌شود.